

NARODNI DNEVNIK

Neodvisen političen list.

Izhaja vsak dan zjutraj, izvenšerj pondeljke.
Mesečna naročnina:
V Ljubljani in po pošti Din 16, izvenstvo Din 25.

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/I. — Telefon 213.
Upravništvo: Marijin trg 8. — Telefon 44.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.633.

K sestanku Male antante.

Velika antanta je razbita in pred-
igra k novi evropske politike je
zapisana s francosko - češkoslovaško
zvezo.

Prvi akt nove opere pa se je pričel
te dni v Beogradu — na sestanku Male
antante. Velevažen in velepomemben
je ta akt, ker z njim se odloča bodoča
smer evropske politike. Ali naj stoji ta
v znamenju obsodbe Versajske pogodbe
in proslave revanšne ideje, ali pa naj
bo v znamenju izpolnitve Versajske
pogodbe in garancije svobode, ki jih
je dala Versajska pogodba zlasti
malim narodom.

V zvezi z Versajsko pogodbo pa
naj bo odločeno še drugo važno vpra-
šanje. V koncertu evropskih velesil se
oglašuje vedno večja sila ruski instru-
ment in v postev prihaja odločujoča
komponenta, ki je bila prej tako rafi-
nirano in krivično izločena. Brez Ru-
sije je bila sklenjena Versajska po-
godba in zato gre danes Rusiji, tudi
sovjetski, ta velika prednost, da je
njena odločitev za ali proti Versajski
pogodbi, merodajna za ves svet. Ali se
naj obnovi francosko-slovaška zveza,
kot bodoča svetovna sila miru in pro-
tektorata malim narodom, ali pa naj
še enkrat zapleše svet v grozote sve-
tovne vojne, da se ponovi stanje pred
Versajsko pogodbo.

To vprašanje je postavljeno v Beo-
gradu in zato je naravno, da vidimo
vse majhne, po Versajski pogodbi zma-
govite narode združene v Mali antanti
in opirne na Francijo. Njihovi lastni in-
teresi izključujejo vsako drugo zvezo.
Zato pa moremo tudi ravno ob smrti
Velike antante konstatirati takšno no-
tranje okrepitve Male antante, kakor
ga ne bi ob njenem rojstvu nihče pro-
rokoval. In samo zato je mogoče, da je
Mala antanta preživela Veliko.

Prehod iz zapadne v vzhodno Ev-
ropo tvori Mala antanta in zato je
njena pozicija odločilne važnosti za
ravnateljstvo sil v Evropi. Ravno iz istega
vzroka pa je tudi Mala antanta pred-
met besnih atak, ker z njenim razko-
lom prestane samostojna vloga mestu
med zapadno in vzhodno Evropo in de-
že Male antante so zopet predmet
izkoriščanja velikih in pod njihovo pa-
tronanco tudi malih sosedov.

Samoohranitev je zato temelj Male
antante in njen močan kit, ki vzdržuje
marsikak napor tudi spretno aranžira-
nih intrig. Mala antanta mora vzdržati
vsak napad in to silo ji morajo dati
prebivalci njenih dežel.

V Mali antanti ne sme videti njeno
prebivalstvo samo ekstravaganco pri-
vilegiranih diplomatov, temveč vse pre-
bivalstvo se mora zavedati, da je Mala
antanta zadnji poskus, če vzdrži njeni
aarodi in kruti borbi velikih narodov
svoje samostojno mesto, ali pa če bodo
igrali samo vlogo vazalov in s tem
bdi sužnjev.

Vsako od nas mora zato skrbeti
za moč in ugled Male antante. Veljava
Male antante pa je zopet odvisna od
ugleda držav, ki jo tvorijo.

Prvi akt nove evropske politike se
pričenja te dni v Beogradu. Ostale
akte pa bomo pisali mi sami. Če bomo
delali za državo, če bomo skrbeli za
njeno konsolidacijo, potem se bodo na-
daljnji akti odigrali v našo korist in
peti akt bo zaključen z apoteozo slo-
vanske misli.

V vseh naših srcih je neizbrisno za-
pisana ta želja in v vseh nas je tudi
trdna volja, da ta naš cilj dosežemo.
Zato pravimo:

Velika antanta je mrtva, naj živi
Mala antanta — izhodišče slovanske
znage!

SESTAVA GRŠKEGA KABINETA.

Pariz, 10. januarja. (B) Iz Aten
javljajo, da je situacija neizpremenjena.
Venizelos nadaljuje pogajanja. Misli se,
da bo Russos sestavil kabinet in da bo
v tem kabinetu prevzel Venizelos mi-
niststvo zunanjih del.

Atene, 10. januarja. (K) Vpraša-
nje takojšnje proglasitve republike in
odstavitve dinastije je stopilo, kakor
se zdi, popolnoma v ozadje.

Konferenca Male antante. Prihod romunskega ministra Duca.

Beograd, 10. jan. (Z) Romunski
minister g. Duca je dospel radi velikih
snežnih zametov ob 3. uri in četrt po-
polne v Beograd. Konferenca Male an-
tante se bo vršila jutri zjutraj, vsled če-
sar je g. dr. Beneš sklenil podaljšati
svoje bivanje v Beogradu za eno noč;
v nedeljo zjutraj bo odpotoval z orien-
tekspressom čez Pariz v London, njegov
pomočnik g. dr. Girsu pa bo odpotoval
s soprogo že v soboto zvečer.

Beograd, 10. jan. (Z) Zakasnitev
ministra g. Duca je bila povzročena
predvsem po ogromnih snežnih zametih
v Vojvodini, pri Vrbasu (blizu Novega

Sada). Železniško ravnanje v Su-
botici je takoj odposlalo posebne loko-
motive, ki so čistile progo celo noč, ta-
ko da je g. Duca mogel potovati danes
opolne skozi Novi Sad. To slabo vre-
me traja v Vojvodini že dva dni vsled
velike burje. Od sinoči pa do danes
zjutraj je bil prekinjen ves železniški
promet med Zagrebom in Beogradom.
Vlaki sploh niso mogli prihajati; naj-
večji zameti so na postaji Zemunski
Obor. Iz Beograda so bile takoj posla-
ne lokomotive in delavstvo radi čišče-
nja proge.

Prireditve na dvoru in v „Palace“ hotelu.

Beograd, 10. januarja. (Z) Sino-
či se je vršil v prestolni dvorani stare-
ga dvorca velik dvorni ples v čast kra-
ljicega rojstnega dne. Ta ples je tako-
rekoč tvoril začetek konference Male
antante. Že okoli 9. ure so začeli pri-
hajati prvi gostje. Po 11. uri sta se po-
javila kralj in kraljica, z njima pa so
vstopili g. dr. Beneš, dr. Ninčić, diplo-
matki zbor in dvorsko spremljevalstvo. Go-
sti so se poklonili, orkester pa je intoni-
ral vse tri narodne himne. Kraljica je
nosila okoli vratu kolje, sestavljen iz
raznobojnih češkoslovaških dragih kam-
nov z nekoliko simboličnimi figurami.
Ta kolje sta ji podarila dr. Beneš in
njegova soproga. Po himnah je orkester

zasviral srbijsko, nakar je kralj otvo-
ril kolo. Zelo živahna zabava je trajala
do 4. ure zjutraj.

Beograd, 10. januarja. (Z) Pa-
nes ob 1. uri in četrt popoldne je dal g.
Pašić v čast delegatom Male antante
obed v Palace-hotlu. Udeležili so se ga
predsednik Narodne skupščine g. Ljuba
Jovanović, vsi člani vlade, češkoslova-
ški minister zunanjih del g. dr. Beneš,
njegov pomočnik g. dr. Girsu, češko-
slovaški poslanik g. Šeba, šef češkoslo-
vaškega tiskovnega urada g. dr. Čer-
nyak, romunski poslanik g. Emandi,
osobje češkega in romunskega poslan-
stva in drugi povabljeni.

Predmet razprav na konferenci.

Mala antanta ne pristopi kot celota v zvezo s Francijo. — Posojilo Madžarski.

Beograd, 10. jan. (Z) Gg. Pašić
in dr. Ninčić sta imela danes dopoldne
daljšo konferenco, na kateri sta raz-
pravljala v glavnem o stališču naše
vlade in o držanju Male antante na-
pram francosko-češkoslovaški zvezi,
kakor tudi o razdelitvi budimpeštan-
skega arhiva. V prvem vprašanju se
stališči obeh ministrov strinjata, namre-
č da Mala antanta nima razloga, da
kot celota stopi v zvezo s Francijo. To
stališče se je v glavnem sprejelo že
včeraj in je to vsekakor glavni razlog,
da je g. dr. Beneš odstopil od svojega
nameravanega predloga in ga omejil
na predložitev francosko - češkoslova-
ške konvencije Mali antanti v znanje
in odobrenje. Drugo vprašanje t. j. raz-
delitev madžarskega arhiva pa se bo
gotovo razpravljalo na konferenci. Do-
sedanja neizpolnitve obveznosti, ki jih
je Madžarska prevzela po mirovni po-
godbi, zelo občutno ovirajo pravilno
delovanje raznih panog državne upra-
ve nasledstvenih držav. Gg. Pašić in
dr. Ninčić sta izdelala načrt za rešitev
tega vprašanja, ki ga bosta predložila
konferenci v pretres. V tem načrtu se

predvidevajo mere, s katerimi bi se
dalo Madžarsko prisiliti k izvršitvi
svojih obveznosti, ako se predhodnemu
povzivu ne bi odzvala.

Beograd, 10. jan. Vsled zakasni-
te romunskega ministra zunanjih del
g. Duca, se bo delovni program konfe-
rence Male antante skrajšal. G. dr. Be-
neš mora 13. t. m. odpotovati v London,
da bo prisostvoval 15. t. m. seji finančne
sekcije, ki bo reševala vprašanje ma-
džarskega posojila.

Beograd, 10. jan. (Z) Na kon-
ferenci Male antante v Beogradu se bo
razpravljalo tudi o madžarskem po-
sojilu. Na tej konferenci se bo sklepalo
o nadaljevanju pogajanj med Mala
antanto in Madžarsko o pogojih, pod
katerimi bi Mala antanta privolila v
madžarsko posojilo. Ako se Mala an-
tanta odloči za nadaljevanje teh pogaj-
anj, bo koncem januarja podpisan
protokol o sporazumu. Društvo narod-
ov pa bo takoj odredilo svojega ko-
misarja, kakršnega ima tudi Avstrija
na reparacijsko komisijo, ki bo
razpravljala o dohodkih Madžarske in
o garancijah.

Sprejem angleških in ameriških novinarjev pri Benešu.

Beograd, 10. jan. (Z) Veliko šte-
vilo novinarjev iz vseh držav se je
zbralo v Beogradu, kamor so prišli tudi
z neko politično ulogo. Njih vprašanja,
ki jih stavljajo predstavnikom Male
antante, pomenjajo obenem tudi odgo-
vore njih vlad za slučaj, da krene kon-
ferenca na njim neugodna pota. G. dr.
Beneš je vzbudil posebno pozornost
javnosti. Sprejel je takoj angleške in
ameriške novinarje, toda jim ni izdal
svojega stališča glede znanje situacije
v obliki referata, nego jim je dal le pri-
liko, da se informirajo v obliki debate,
tako da je cel razgovor dobil značaj iz-
menjave misli in svetovanja. G. dr. Be-
neš je izjavil, da ne misli zahtevati na
konferenci Male antante, da vstopi ta
kot skupina v zvezo s Francijo, marveč

bo spravil v pretres konvencijo, skle-
njeno med Češkoslovaško in Francijo,
kajti v smislu dogovora med državami
Male antante mora vsak njen član
predložiti ostalim na odobrenje vsak
akt večje mednarodne važnosti, skle-
njen s katero drugo evropsko državo.
Na vprašanje novinarjev, iz kakih raz-
logov ne zahteva, da cela Mala antanta
in corpore stopi v zvezo s Francijo, je
g. dr. Beneš odgovoril, da vsled dejstva,
ker je prišlo med Francijo in Anglijo do
jakih sporov in bi bilo zelo neugodno,
ko bi Mala antanta ta nesoglasja po-
ostрила. Iz razgovorov z angleškimi no-
vinarji se dobiva vtis, da se angleška
javnost nikakor ne bi mogla sprijazniti
z vstopom Male antante v zvezo s
Francijo.

ZBIRKA ZA OŠKODOVANKE PO POPLAVAH.

Beograd, 10. jan. (B) Glavni od-
bor Rdečega križa bo imel 11. t. m. se-
jo, na kateri bo sklepal o nabiranju pri-
spevkov za oškodovance po poslednjih
poplavih v Hrvatski in Sloveniji. Kralj
je daroval 100 tisoč dinarjev. Priču-
jejo se prispevki od ministrov, poslan-
cev, bank, trgovcev in od drugih huma-
nitarnih društev.

ŽELEZNIŠKE NESREČE.

Beograd, 10. jan. (Z) Med zad-
njimi prazniki, največ pa v pretekli no-
či, se je zgodilo na raznih progah v na-
ši državi več nesreč, ker so vlaki skočili
s tira. Razven tega je brzovlak, ki je
odpeljal sinoči iz Beograda proti Zage-
bu ob 7. uri 40 minut, obližal v snegu
med Brodom in Vinkovci, kjer je ostal
do danes zjutraj, dokler ni došla pomoč.

Dunaj, 10. jan. (Uradno) Nego-
tovo, oblačno, južno vreme, južno-vzhod-
ni vetrovi, nevarnost plazov

Volitve v oblastne skupščine.

Vlada namerava razpisati volitve meseca februarja.

Beograd, 10. januarja. (B) Ka-
kor se doznava iz zanesljivega vira,
namerava vlada razpisati volitve za
oblastne skupščine v mesecu februarju
in to je predmet, o katerem se največ
govori na ministrskih konferencah. Mi-
niststvo za notranja dela že dela pri-
prave za te volitve, vlada hiti z izved-
bo teh volitev, ker računa na to, da
bodo te volitve znatno olajšale poli-
tično situacijo. Za vlado bi pomenjalo
velik dobiček, ako bi se politična bor-
ba, ki se sedaj vodi skoro v celoti v
Beogradu, dekoncentrirala. Velik del

strankarskih in političnih sporov bi se
pomaknil iz Beograda v oblastne skup-
ščine. V zvezi s tem se bo vlada po-
žurila z likvidacijo pokrajinskih uprav,
v kolikor ta likvidacija še ni izvršena,
ker se morejo oblastne volitve vršiti
samo tedaj, ko bo zaključena likvida-
cija pokrajinskih uprav.

Beograd, 10. jan. (Z) Danes
dopoldne so posetili g. Pašića gg. Trif-
ković, Količ in Slavko Miletić. Razgo-
varjali so se o politični situaciji in po-
sebnosti o oblastnih volitvah, ki se bodo
vršile meseca februarja.

Ekspoze avstrijskega zun. ministra.

Odnosaji z Jugoslavijo. — Vidiranje potnih listov.

Dunaj, 10. januarja. (K) Na da-
našnji seji glavnega odbora je podal
zunanji minister dr. Grünberger eks-
poze o zunanje-političnem položaju.
Opozoril je najprej na vodilno misel
avstrijske zunanje politike, ki temelji
na tem, da jo postavi v službo financi-
jelne obnove. Nato pojasnjuje v po-
drobnosti odnosaje s posameznimi dr-
žavami, pri čemer naglašuje že dolgo
let obstoječe prijateljsko razmerje med
Avstrijo in Češkoslovaško in izdaten
interes, ki ga je pokazal češkoslovaški
zunanji minister dr. Beneš pri obnovi
Avstrije. S kraljevino Srbom, Hrvatov
in Slovencev se je definitivno dolo-
čljivo naših mej razvil prijateljsko
sosedno razmerje, ki stremi za medse-
bojno gospodarsko in kulturno podpo-
ro in ki si ga prizadevamo še naprej
gojiti. Skrajaj vsa med Jugoslavijo in
nami obstoječa važna načelna vpraša-
nja, ki izvirajo iz interpretacije in upo-

rabe st. germainse mirovne pogodbe,
so na prijateljski način rešena.

Glede ruske sovjetske republike iz-
raza minister nado, da se že danes ob-
stoje živahno poslovanje med Avstri-
jo in Rusijo še nadalje razvija. Vpraša-
je de iure priznanja sovjetske republi-
ke tudi avstrijska vlada resno premo-
triva. Minister je govoril potem še o
vprašanju vidiranja potnih listov. Kljub
obstoječim težavam v tem pogledu
hoče vlada v popolni zavesti gospodar-
skega pomena vprašanja vidiranja de-
lati na to, da se obveznost vizuma
olajša in odpravi. Najprej se ukine vi-
zum na posetnike dunajskega sejma.
Nadaljni korak bo obstojal v tem, da se
inozemskim trgovcem, ki se izkažejo s
potnim listom in z obrtnimi in trgo-
vskih pogodbah predvidenimi legiti-
macijami, omogoči prestop meje v Avstri-
jo brez vizuma konzulatov.

Okenski o Mali antanti

Beograd, 10. jan. (Z) Poljski
poslanik na našem dvoru g. Okenski
je povodim sestanka Male antante iz-
javil novinarjem, da Poljska ni član
Male antante in torej ne bo sodelovala
na konferenci. Poljska je z Mala an-
tanta sodelovala dosedaj v Beogradu,
Genovi in Haagu, kjer so se naše
skupne točke v mnogih vprašanjih. Ka-
kor Mala antanta, tako zastopa tudi
Poljska politiko miru in zahteva iz-
vršitev vseh mirovnihih pogodb. Razven
tega pa je še vsekupen nastop mogoč in
potrben. Tako n. pr. obstaja vpraša-
nje našega skupnega delovanja v Dru-
štvu narodov. Poljska bo tudi nadalje
sodelovala z Mala antanto. Med poli-
tično Male antante ter Poljske in se-
vernih baltičskih držav obstoja analo-
gija. Koncem t. m. se sestanejo v Var-
šavi na konferenci Finska, Litvanija in
Poljska. Ta konferenca bo imela pred
oči samo mirovne cilje ter bo razven
političnih vprašanj razpravljala tudi o
mnogih gospodarskih in drugih vpraša-
njih. Kar se tiče odnosajev z Rusijo, je
treba ugotoviti, da je Poljska pred
kratkim priznala Rusijo v njeni sedanjih
obliki. Politični in diplomatski odnosaji
z njo bodo postali v kratkem popol-
noma normalni in se razvijajo v čisto
mirovnem pravcu. Sedaj se pripravlja
trgovinska in konzularna konvencija
med obema državama. Odnosaji Poli-
ske napram Franciji so na zelo solidni
podlagi. Poljska je v najboljših odno-
sajih tako s Francijo, kakor z Anglijo,
s katero je pred kratkim sklenila trgo-
vinsko pogodbo, ki bo donela korist
obema državama.

ČEŠKOSLOVAŠKO ODLIKOVANJE PAŠICA IN NINČIČA.

Beograd, 10. januarja. (Z) Včeraj
opolne je g. dr. Beneš izročil g. Pašiću
red Srebrnega leva I. stopnje s pal-
mo za zaslug, ki jih ima g. Pašić za
osvoboditev češkoslovaškega naroda.

Beograd, 10. januarja. (Z) Vče-
raj popoldne ob 5. uri je izročil g. dr.
Beneš ministru g. dr. Ninčiću odlikova-
nje Srebrnega leva. S tem redom se od-
likujejo le poglavarji držav in izredno
zaslužni državniki. Po statutih tega
reda je število odlikovanih oseb ome-
jeno na 20.

Pred delavsko vlado na Angleškem.

London, 10. januarja. (B) Glavni
odbor delavske stranke na Angleškem
je sklenil, da delavska stranka prevzema
sestavo vlade v primeru, da ji bo
to ponudeno. Ta sklep je bil sprejet
soglasno.

London, 10. januarja. (B) Ma-
cdonald je po pooblastilu glavnega
odbora delavske stranke dal izjavo, da
je stranka razpoložena prevzeti sesta-
vo vlade.

London, 10. januarja. (B) V li-
beralnih krogih se smatra, da mora
liberalna stranka podpirati delavsko
stranko vse dotlej, ko bo ta delovala
zmerno.

ATENTAT NA VODJO SEPARATI- STOV V PFALCU.

London, 10. januarja. (Havas.)
Kakor poroča »Daily Mail« iz Speyerja,
je bil tam vodja separatističnega giba-
nja v Pfalco Heinz Orbis v neki restav-
raciji od treh mož, ki so vdrli v jedilni-
co, smrtno ranjen s strelji iz samokresa.
Tudi neki gost je bil ranjen. Zločinci so
pobegnili.

Frankfurt, 10. januarja. (W) Iz
zanesljivega vira se doznava, da so
bili pri včerajšnjem atentatu v restav-
raciji Wittelsbacherhof v Speyerju raz-
ven Heinza Orbisa ubiti štirje drugi vo-
ditelji separatistov iz Pfalca in da je
bilo več oseb ranjenih. Kot talci za
umor voditelja avtonomne vlade Hein-
za Orbisa so bili nocoj prijeti župan in
šest visokih uradnikov. V zvezi z umo-
rom Heinza Orbisa je prišlo do krva-
vih spopadov med separatisti in med
prebivalstvom. Pet oseb je baje ubitih.

DANAŠNJE PRIREDITVE.

V Ljubljani:

Drama: Zaprtio.
Opera: »Suzanina tajnost. Mozart la
Salleri. Gianni Schicchi. Red D.
Kino Matica: »Dvoični mož.«
Kino Tivoli: »Pot v noč.«
Kino Ideal: »Zveri v kletki.« — pu-
stolovna drama.

Kino Ljublj. dvor: Vesele igra »Trmo-
glava hčerka milijarderja ali deklica in pa-
kla.« — Lya Mara.

V Mariboru:

Narodno gledališče: Zaprtio.
Nočna lekarniška služba v Ljubljani:
Tekoči točen: lekarna Prohazka na
Jurčičevem trgu, Ustari na Sv. Petra cesti
in Jošt v Su. Šiški.

Nezaslišana italijanska mistifikacija.

Reprezentativna revija francoske gospodarske znanosti »Revue Economique Internationale«, ki izhaja pod patronanco avtoritet kakor so Marshall, Doumer in Mahain, je posvetila svojo decembrsko številko gospodar. problemom srednjeevropskih držav. Razprave o Češkoslovaški, Rumuniji in Poljski so spisal izraziti slovanofili oziroma rumunski strokovnjaki sam in v časih, ko se vsestransko deluje na čimvečji zožitvi političnih in gospodarskih vezi med Francijo in novimi slovanskimi državami, bi smeli pričakovati, da se ravno v tej smotri ne poveri referat o naši državi baš zastopniku naroda, ki po naravi vseh sedanjih prilik ne more poročati o nas z objektivnega stališča. Neki univ. profesor v Bologni Ant. Baldacci je nanizal v obširnem referatu »La Yougoslavie Economique« o naših razmerah toliko neresnic, kakor jih je pač množina užaljena imperijalistična ambicija. Pa pustimo govoriti g. Baldacci-ja.

»Jugoslavija, izrodek versailles-ke mirovne pogodbe, prednjači onim državam brzokone enodnevnega življenja — vsvarjenem od enega zaveznika z namenom, da se ovira drugega zaveznika in se mu onemogoči proširiti svoje meje.« Po vojni je bilo treba vsvariti poleg Italije približno enako močno državo in tako se je zamislila Jugoslavija, država brez zemljepisnega, narodnostnega in političnega lica... samo, da se ovira Italija v svoji miroljubni disperziji na Jadranu in Balkanu. Naša valuta je zapadla »neizogibni usodi umetelno skrpanih organizmov.« »Bratstvo treh plemen obstoji samo v domisljiji nekaterih duhov, ki so na tem zainteresirani.« Nadalje se razširja o manjšinah (1/4 prebivalstva?), o groznem terorju, ki se godi nad bolgarskim narodom (100.000!), o preganjanju Grkov, ciganov, Judov in Turkov. Splošno vidi povsod le »narodnostno konfuzijo« in »verski kaos«. V Jugoslovanskem odboru (za časa vojne) menda ni bilo nobenega Hrvat in Slovenca, vsa propaganda je bila le utruga srbskih emigrantov in po vojni so beograjski imperijalisti prečanske zemlje kratkoročno laje beli anektirali.

Baldacci objokuje »Črnogorce in Dalmatince, se solzi nad bosanskimi begi, vidi vse polno neresljivih problemov in se jezi nad Malo antanto, ki hoče osvojiti donavsko-balkansko Evropo. Ampak vsi ti naporci ne bodo nič pomagali, kajti v Jugoslaviji leži »kvas splošnega razpada, kar vzbuja v vsem inozemstvu le nezaupanje in pesimizem kot edino perspektivo.« Splošno: mi smo bankerotni.

Po dolgih statist. izvajanjih o našem gospodarstvu pride do zaključka, da naša zemlja ne spada ravno k obdarjenim, da naše trgovanje ni vredno nobenega zaupanja, da vlada v deželi neznanjski finančni kaos, da ne izbredeemo več iz državnih dolgov, da smo vsled slabih higijskih razmer napredka nezmogni (3 milijoni so menda betežni na tuberkulozi in spolnih boleznih!). Nadalje poroča še, da tičimo še globoko v dobi pastirskega gospodarstva in da se poslužujemo najbolj nazadnjaških gospodarskih metod. Statističnim podatkom naših državljanov in posebno državnim pravi ta »strokovnjak«, da ne zaupa in si jih je izposodil pri Rondiju (ki je dobil za svojo »vestno točnost« v »Ljublj. Zvonu« 1. 1921 primeren odgovor).

Svojo razpravo končuje z ugotovitvijo, da trošimo visoko nad svoje razmere, da ne znamo štediti in da se bodemo prepirali brez konca in kraja. Edini spas bi bil, ako se otresemo srbske vlade in si zagospodujemo sami.

Da je ta »strokovna« razprava izšla v kakšni laški smotri, bi se je ne izplačalo omenjati. Toda »La Revue Economique Internationale« je vrlo priljubljena v vseh centralnih uradih celega sveta, ona se pridno bere v vseučiliških knjižnicah in iz nje črpajo podatke in informacije ne le gospodarski teoretiki, temveč in gospod. organizacije. In tako se boče dne v tisočih glavah in širini celega sveta vsvarilo vlad avtoritete: ki jo uživa ta revija, mnenje, da smo banditska, življenja nezmožna in bankerotna država. Ali je res tega treba? Ali bomo na to molčali?

rga.

Mariborsko gledališče.

Maribor, 7. januarja.

Naše mariborsko gledališče, ki je komaj po osvojenju prešlo v našo last, je postalo v kratkih petih letih naš prvi kulturni zavod na ozemlju mej, igra pa naravnost velikansko vlogo tudi v nacionalnem in državnem oziru: česar v toliki meri ne moremo trdit o nobenem drugem gledališču v naši državi. Koliko že skoro popolnoma ali pa vsaj deloma že potučenih naših ljudi obiskuje danes naše gledališče ter se vsaj deloma tudi s tem in radi tega vrača nazaj v naše narodno okrilje! Kdor redno poseđa gledališče od prvega početka l. 1919 do danes, ve prav dobro, kako je bilo takrat, ko se je prvič dvignilo zagrinjalo pred Jurčičevim »Tugomerom« in kako je danes. Takrat se našega gledališča niso ogibali le Nemci, ampak tudi oni, ki niso bili ne Nemci in ne Slovenci in za katere ima naš besednik drug izraz. Danes ni več takolj koliko nekdanjih mladočev vidimo danes med rednimi obiskovalci predstav. Tudi Nemci polagoma prihajajo, da vidijo našo gledališko umetnost, našo kulturo, pred katero nas ni treba biti

sram, ampak smo nasprotno nanjo lahko ponosni. Nemci sami priznavajo, da je naše gledališče mnogo »boljše« kakor je bilo prej. Nemci. Ali ni to priznanje dovolj? Ali nismo na to lahko ponosni? Ponosni smo na ta naš kulturni zavod in zato bi zadel vsakdo, ki bi nam ga hotel uničiti na naš najhujši odpor, na odpor našega užaljenega narodnega ponosa.

Ko se je po prvi sezoni 1919-1920 pokazal deficit in je obstajala nevarnost, da se prihodnja sezona sploh ne bo več mogla vršiti, tedaj smo se vsi dvignili in kakor en moč zahtevali: Gledališča ne pustimo! Gledališče mora ostati! Podprli ga bomo vsi, podpreli pa ga mora tudi država, saj je v polni meri dolžna to storiti: naše mariborsko gledališče ni samo hram zabave, ono je hram resnega in težkega kulturnega, nacionalnega in državotvornega dela! Naše gledališče dela tudi za državo in če država podpira gledališča v onih mestih, ki niso nacionalno ogrožena, mora še mnogo bolj podpirati naše v Mariboru. To snjo jasno in odločno povedati tudi v Beogradu

vahna gospa, začetkom opere pevsko ne posebno vzorna, pa se je proti koncu razvila in razmahnila. Nemo vlogo služe je izvrstno pogodil g. Zupan, ki je znova dokazal, da ima talent za komično stroko. G. kapelnik Nefat je Ferrarjevo partituro izpržno uveljavil, ognjevit odigrana uvertura bi bila zaslužila aplavz. V režiji bi bili spoznali večjo roko g. Sesta, če bi bil gledališki list njegovo ime tudi zamolčal. — Uspeh delca prav lep. — Druga enodejanka »Mozart in Salieri« ruskega skladatelja Rimskega Korskova je bila za Ljubljano pač novost, glasbeno vrlo zanimivo gledališko delo z nastopom zgodovinskih oseb, dveh glasbenih rivalov Mozarta in Salierija. Obsega dve sceni brez vsakih zunanjih dramatičnih učinkov, posneti po Puškinovi drami »Mozart in Salieri«. Italijanski glasbenik Salieri je baje Mozarta iz zavist, ker ta je s svojimi glasbenimi deli prekosil, zastrupil. — Salierijevo dolgo, naporno in težko vlogo je moštrosko odpel g. Betetto, Mozartovo pa popolnoma zadovoljivo g. Burja. Glasba R. Korskova je izredno fina in spretno uporabla Mozartove motive. Orkestracija silahna, frapantna, izvajanje je posebno po zaslugi g. Betetta, pa tudi orkestra in dirigenta g. Matačiča ostavilo v nas globok vtis. Pred začetkom je g. režiser Pavel Debevec občinstvu v kratkih besedah orisal vsebino dela, kar je bilo za boljše umevanje zelo potrebno. — Tretja enodejanka »Gianni Schicchi« je ljubna zanka od lani. Puceljčeva prelestna glasba, katere vrhlinam se svet čudi, udarja v tem delu na komično plat, na humoristično struno. Veseli smo je bili tembolj, ker so jo dobro interpretirali. Q. Levbar je bil v naslovni vlogi izborna, pa tudi vsi drugi solisti in solistice so se izkazali. Delce je dirigiral in režiral gosp. ravatelj Er. Rukavina. — Publiko je šla iz gledališča vesela in zadovoljna. Znamenje uspeha.

— V ponedeljek, dne 14. t. m. priredita baritonist dr. Aleksander Rigo in prof. Janjo Ravnik samostojen koncert, na katerem izvajata v prvi vrsti prvotni Ravnikov ciklus 7 samospelov »Squidille«. Ta ciklus je smatrali kot celotno kompozicijo, ker se ena pesem preliva v drugo ter tvorijo vse pesmi miselno in muzikalno logično celoto. V celoti se ta ciklus na ponedeljkovem koncertu prvotni izjavi javno v Ljubljani. Ostali del programa tvorijo razne pesmi iz domače in celotne pevske literature. — Vstopnice v Matični knjigarni

in naša odločna vztrajnost je končno premagala vse pomisleke gospodov finančnih ministrov. Nismo dosegli sicer take subvencije, kakršno smo zahtevali in kakršna bi bila faktično potrebna, vendar pa smo dosegli toliko, da se je gledališče do danes lahko vzdržalo in s skrajnim naporom vseh tudi neverjetno napredovalo. In če nismo zapustili našega gledališča 1. 1920, če ga nismo zapustili nikdar pozneje, ga ne bomo tudi sedaj, ko mu preti nova nevarnost — znižanje dosedanjih subvencij!

Ker se draginja neprestano dviga in so stroški pri vzdrževanju gledališča vedno večji, je njegova uprava zaprosila za leto 1921 1 milijon dinarjev državne subvencije, torej za 500.000 Din več kakor jo je prejelo lani. Finančno ministrstvo pa, kakor smo te dni na svoje največje presenečenje doznali, prošnje ni samo zavrnilo, ampak je celo doseglo subvencijo 500.000 Din znižalo na — 100.000 Din, dočim je istočasno povišalo subvencijo vsem drugim gledališčem v državi. Beograjskemu gledališču je dovolilo 100.000 Din, 1 milijon več, kakor je prosilo! Ljubljanskemu je dovolilo 4.300.000, zagrebškemu 7.500.000, skopljanskemu 1 milijon 200.000, osiješkemu 500.000, novosadskemu 1 milijon, sarajevskemu 800.000, splitskemu 800.000 in samo našemu mariborskemu je — 100.000 Din. Finančni odbor je sam zgoraj omenjene vsote povišal, samo našemu mariborskemu je dodal še — 100.000 Din, tako, da bi vsega skupaj dobilo milijono 200.000 Din, dočim ne dobi nobena drugo manj kakor 800.000 Din! Le varž-dinsko bi dobilo manj, namreč 100.000 Din, ali naj se pa Maribor primerja Varaždinu? Naše mesto šteje s predmeti, ki so z ním tesno spojena in ki se bodo danes ali jutri popolnoma združila, nad 40.000 prebivalcev. Split jih nima niti 30.000. Ojsek tudi ne: obe ti dve mesti pa dobita po 800.000 Din subvencije. Novi Sad je tako velik kot Maribor, pa dobi — 1.200.000 Din subvencije. Poleg tega pa ne izra gledališče v nobenih treh mest tak velike nacionalne vloge, kakor v Mariboru, niti v Novem Sadu, kjer pa kolikor vemo iz časopisja in repertoarja, gotovo ne stoji na tako visoki stopnji kakor naše.

S to subvencijo se mi ne zadovoljujem, ker pomeni obenem smrt našega gledališča in samotno ponižanje in zapostavljanje našega mesta. Našemu gledališču bi z ozirom na naše mesto in njegave velevažne nacionalne in državni pomen pripadla enaka subvencija kakor jo dobiva novosadsko; najmanj pa taka, kakor jo dobivata osiješko in splitsko. To potrebujemo in to zahtevamo! Zahtevamo v imenu našega nacionalnega in državnega stanja in v imenu našega kulturnega ponosa! V vprašanju našega gledališča smo preveč občutljivi, da bi odnehal od naše zahteve in da bi se dali poniževati in zapostavljati za vsa ostala mesta. Dolžnost merodajnih faktorjev je, da poskrbe za to, da se krivica, ki nam je bila storjena, nemudoma popravi. V tej zadevi smo si v Mariboru vsi edini in bomo, če bo treba, to tudi javno pokazali. Govori se še, da se namerava v prihodnjih dneh sklicati veliko javno protestno zborovanje vseh mariborskih kulturnih in drugih društev ter strank, proti temu zapostavljanju našega gledališča. Tako zborovanje bi bilo jako žalostno spričevalo za Beograd in bi znova omajalo vero v naše nesebično narodno činstvo pri onih, ki že itak niso dovolj trdni. Kdo bi bil s tem največ škodovan? Ugod vladam sam! Zato naj se zadeva reši ugodno brez tega, kajti da se bo morala prej ali slej rešiti, o tem ni dvoma.

S-s.

Ruska „vladna kriza“.

»Prager Tagblatt« je priobčil pod tem naslovom zanimiv članek o nastanku in razvoju krize ruske komunistične stranke. V prvi deli tkzv. »vojne komunizma« je bila potrebna trdna centralizacija stranke, toda s prehodom k normalnemu življenju se je ta potreba izkazala nezaželeno. Prvi je to uvidel Lenin in že na desetem strankinem zboru se je naglašala potreba reorganizacije stranke v zmislu večjega uveljavljanja demokratičnih načel. Pod tem so komunistični voditelji razumeli dvojno: Prvič svobodo razprave članstva in drugič uveljavljanje volilnega načela. Umevno je, da ne bi smela trpeti enotnost stranke. Radi tega se je Leninovo geslo glasilo sledeče: Demokratizacija stranke na eni, prepoved skupin in frakcij v stranki na drugi strani. V resnici je ostalo samo pri željah. Volilno načelo se je uveljavilo le v neznatni meri. Se danes so organi 80 do 130 krajevnih organizacij imenovani od zgoraj. Tudi s svobodno razpravo članstva ni mnogo boljše. Še nedavno so dobili nekateri »opozicionalski« opomin in so bili baje celo izključeni iz stranke.

Posledice takih razmer pa niso ostale in Sinovjev je napisal v »Pravdi« članek o »Novih nalogah stranke«, ki je imel dalekosežne posledice. Sovjetski tisk je prinesel o tem vprašanju dolge razprave in celo Trocki je čutil potrebo spregovoriti. Trocki je stvaril, naj se rešitev tega vprašanja ne prepusti birokratam stranke. Stranka je prišla do resne točke. Občutek onemoglosti stranke in občutek, da nas birokracija stranke lahko zapele v slepo ulico je splošen. Odstraniti je treba elemente, ki skušajo takoj v začetku zadušiti vsak svarilen glas. Nihče nam pravice terorizirati stranke. Nasprotstva so postajala vedno ostrejša in so se zanesla v vojaško akademijo, politično upravo, marino in tudi med širšo maso. V splošnem gre za stališče za ali proti Trockemu. Ruska vladna stranka nudi zopet primer stranke, ki bi se sama sebe.

I Ruska znanstvena akademija. Moskovski učenjaki se pripravljajo na svečano proslavo dvestletnice ruske znanstvene akademije, ki se vrši prihodnje leto. Ruski učenjaki zbirlajo življenjepisno gradivo o vseh članih akademije.

Mednarodni agrarni biro v Pragi.

Te dni je izdal svojo prvo redno publikacijo mednarodni agrarni biro v Pragi. Ta biro je eksekutivni centum vseh koncentracijskih težej slovanskega zemljoradništva. Glavni cilji tega mednarodnega izvršilnega organa so pospeševanje in demokratizacija življenja, pacifizem in demokratizacija.

Ustvaritev središča, ki bi izvedlo organizacijo poljedelstva, je posledica prizadevanj, da se raznim pokretom za izboljšanje in povzdigo agrikulture med Slovani gotovo smer, konkretno in življenja sposobno obliko.

O teh težnjah piše praški list »Venkov«, ki razlaga kulturne naloge slovanskega plemena in slovanskih narodov. List zlasti povdarja kulturne naloge na polju agrikulture. Vojna je usmerila pažnjo človeštva, zlasti evropskih narodov na poljedelstvo in proizvodnjo hrane kot glavnemu predpogoju življenja. Najradikalnejša revolucija v zgodovini, boljševizem je ob-

—zn—

Udobnost na naših kmetijah.

Čim bolj se razširjajo med poljedelci moderne ideje, racionalno in dobičkanosno obdelovanje zemlje, čim bolj prihaja tudi poljedelec v stik z modernim življenjem, tem bolj čuti potrebo po udobnosti v svojem domu.

V Nemčiji je celo na malih, le nekaj hektarov velikih kmetijah kmetijska hiša vedno udobna. Zidana je pod najboljšimi zdravstvenimi pogoji in v marsikateri je hišni gospodar ljubitelj naravoslovja, živalstva in rastlinstva, in ima svojo knjižnico. Njegova žena in njegove hčerke imajo svoj klavir. Mnogokrat se nahajajo tudi ledenice v hiši. V Ameriki, kakor tudi v Angliji, imajo velike kmetije (farme), navadno centralno kurjavo, kopalnico, sprejemni salon...

Tako daleč seveda pri nas zaenkrat še nismo, predvsem zato še ne, ker so naše kmetije vse premajhne. V različnih krajih so življenjski pogoji našega kmetovalca prav različni in tako tudi temu primerna udobnost po kmetijskih hišah.

Marsikje imamo že lepe, nove, svetle prostorne hiše z električno razsvetljavo in stanovanji, ki se, kar se tiče higijene, prav nič ne razlikujejo od modernih mestnih stanovanj. Male kmetije so pa na žalost v tem še pogosto silno zaostale. Hiša je včasih že več sto let stara in torej prav neprimerno zidana, ima majhna okna in je torej temna in nezdružna. Vrata in okna se zapirajo slabo, tla so stara, zidnine tudi in tako se da hiša težko čistiti in je torej vedno umazana.

Večina notranjosti naših kmetijskih hiš je torej žalostna in mlade ljudi zato tudi prav nič ne mika, da bi ostali doma. Grejo rajši v mesta, kjer je življenjska udobnost večja.

In vendar je prav lahko spremeniti

Mariborsko pismo.

Dr. Edvard Beneš v Mariboru. — Odmevi bombnega atentata. — Mraz in drugo. — Prosveta in gledališče.

Maribor, 10. jan.

Nekaj šip, katere bo lastništvo te dni nadomestilo z novimi, tako, da bo dvorana zopet uporabna in se bodo prihodnje dni že zopet lahko vršile napovedane prireditve. Namero, spremeniti dvorano v skladišče, je lastništvo na pritisk naših narodnih korporacij opustilo. Samo najemnina se zviša od 3 na 4 in pol tisoča dinarjev za večer. Oblast zasleduje in preiskuje dalje, toda brez uspeha. Storiteli so ravnali zelo previdno in jih ni mogoče izslediti.

Letošnja zima, ki je bila početka mila, je postala sedaj zelo huda. Ljudje pravijo da v Mariboru že dolgo let ni bilo takega mraza kakor je letos. To se vidi tudi po ledu, ki ga sečejo v drugem izmed treh ribnikov za klavnico, mesnice, pivovarne in gostilne. Mnogo je debelejši kakor druga leta. Na prednjem ribniku je sedaj drsališče. Med drsalcji je največ mladine, posebno šolske; zanimiv pojav in gotovo ne laskav za nas pa je, da se ne Nemci mnogo bolj zanimajo za ta park kakor Slovenci. V splošno pa se v Mariboru čuti pomanjkanje zanimanja za krasen in zdrav zimski šport, posebno za sankanje. Skoro edini sankalci so pri nas otroci, pa še ti se sankajo najraje po ulicah in tleh krajih, kjer bi se jim moralo to zabraniti. Velik vzrok je temu pomanjkanje prikladnega in urejenega sankališča. Ali bi ne bilo dobro, da bi kateri naših športnih klubov, recimo »Maribor« oskrbel za to, da se uredi kje v dravski dolini veliko moderno sankališče, kakor ga imajo v Bohinju. Taka naprava bi se gotovo tudi rentirala. Posledica hude zime je tudi prehlajenje, ki muči posebno mladino in to mnogo tudi po krivdi merodajnih oblasti, ki ne skrbijo dovolj za predpisano kurjenje šolskih prostorov. Na nekaterih šolah vlada v učilnicah tak mraz, da morajo otroci sedeti v klopih in plaščih in rokavicah. Istotako učitelji in profesorji. Tak pouk ni nič vreden in je poleg tega tudi škodljiv zdravju.

Naša Orjuna se je lotila zadnje dni prosvetno-kulturnega dela ter ustanovila lasten dramatični odsek, ki naj bi vzdrževal v Narodnem domu, ki je sedaj zapuščen, stalno diletantsko gledališče. To gledališče je zamisljeno kot izpolnitev, oz. vzgojevališče publike in morebiti tudi bodočih igralcev za pravo gledališče. Poleg tega pa namerava dramatični odsek prirediti predstave tudi po deželi. Namen je zelo lep in vreden pohvale, zato mi želimo čimveč uspeha.

Proslava rojstnega dne kraljice Marije je bila letos v Mariboru bolj srednja. Dopolnilne se je vršila cerkvena proslava v stolnici, zvečer pa v gledališču, kjer so igrali najprej znano enodejansko opero »Cavalleria rusticana«, na to pa je sledil ciklus klasičnih in modernih plesov članice baleta ljubljanske opere, solopisateljke gđe. Rut Vavpotičeve. Simpatična plesalka je napravila s svojim izvajanjem osmero različnih plesov jako dober vtis. Vprašanje je le, če je tak spored, ki nima nobene zveze s stvarjo samo, primeren za proslavo rojstnega dne kraljice? V soboto

Casopisni glasovi.

»Slovenski Narod« posveča daljši članek beograjskim konferenciam, izpovedi v angleški politiki, s katero je po sedanjosti volilnih izidih računati v še večji meri, je priložila Francijo, da je povzela iniciativno v središču Evrope ter si pridelala ustvarjati tesen krog zaveznikov in prijateljev. Ost, ki je naprejena proti naši državi radi preokreta v angleški zunanji politiki, je priložila vse države Male antante, Francijo, Poljsko in Grško, da sklenejo se tesneje zvezo v varstvo evropskega mira. Prva stopnja k temu cilju je českoslovaško-francoska zveza, dalje ravnostna zveza z našo kraljevino in pa se tesneje priključevanje teh držav k Franciji. Druga stopnja pa bo uvod Rusije v Evropo. Pripravljanje poti slovenski politiki v Evropi je glavni cilj sedanjih posvetovanj; na uspehe ne bo treba dolgo čakati.

»Jutro« po svoji stari navadi združuje po naprednem bloku, kakor si ga predstavljajo naši demokrati. Piše na vse strani in pride do zaključka, da bo napredni blok demokrati in brez njih ni naprednega bloka.

»Slovenec« piše o konferenci Male antante in pravi, da ne bo mogla imeti uspeha, če se ne izpremenijo naša notranja politika. Ker potrebujejo sklepi takih konferenc močne zaslome ljudstva, katere pa pri nas ni radi velikosrbske smeri Pašičevega režima, ne bo mogoče uspešno rešiti naših zunanje-političnih vprašanj, dokler ne bo naša vlada predstavljateljica vseh treh narodov. »Slovenec« brekna nadalje na svojo avtonomistično struno in svetuje državni-komunistično antano, da naj upoštevajo njegove nasvete.

Politične vesti.

»Nemški glas o konferenci Male antante.« Dunajski »Neue Freie Presse« je priložila na predvečer konference Male antante v Beogradu urednik, ki pripisuje konferenci velik vpliv na rešitev evropskih problemov. List pravi, da je Mala antanta preživela svojo veliko sestro, medtem ko se ministri velesil medsebojno izogibajo, je organizacija, ki sta jo ustvarila Benes in Nincić, tako trdna kot prvega dne. Se več! S českoslovaško-francosko zvezo je bila ta vez še bolj utrjena in zagotovljena je bilo neomajno stališče francoskega kabineta. Trenutek, v katerem se sesanejo ministri v Beogradu, je zelo važen. Povsod so na poti velike odločitve, povsod ovire, ki jih bo treba premagati. Medtem ko se razgovarjajo ministri v Beogradu, se pripravljajo angleški delavci na prevzete viade, na Grškem in Turškem pa vre. V ruski komunistični stranki je prišlo do nasprotij in težko je v takih razmerah briti do popolne jasnosti. — V osrednji slovi madžarski problem in od zadržanja Male antante bo odvisna odločitev, ki se pripravja v Londonu. Ni manj važno ni rusko vprašanje, premagati bo treba marsikatero dvome, osobito sedaj, ko se opaža v ruskem življenju neko vretje. Toda vse države težijo k zblizanju in nihče se ne ogreva za mirno telo carizma, v očividni živin gospodarskim koristim, ki jih nudi rusko priznanje. Gre samo za vprašanje, da li bodo ministri prepustili prednost Franciji. V reparacijski problem se Mala antanta najbrže ne bo spuščala, kvečjemu, v kolikor se tice bolgarske in reparacijskih dobav Jugoslavije.

»Macdonaldov delovni načrt.« Macdonald je pred nekaj dnevi razvil v Albert Hallu svoj z velikim napetostjo pričakovani delovni načrt. Uvodoma je zavrnil oblike, da stremijo delavski voditelji samo za majnsrskimi stoli in da hočejo priti na vlado samo zato, da bi preprečili nove vojne in s tem pripomogli socializmu do končne zmagi. Nameu laburistične stranke je v rezultati v prvi vrsti ublažitev gorja, ki ga je povzročila zadna doba. Nato se je postavil zoper najskrajnejša stremjenja v lastni stranki in izjavil, da je napredek socialistične organizacije možen samo razvojnimi potmi. Nadalje je zahteval mir na znotraj in na zunanji ter izjavil, da ni treba radi delavske vlade nikomur spravljati svojih kapitalov v inozemstvo. Kar se tice sovjetske Rusije, je govornik zahteval, da se jo prizna. Glede razorožitve je izjavil, da je prvi predpogoj obnove Evrope ustavitev sedanjega oboroževanja. Nadalje je zagovarjal mednarodni sporazum vseh večjih evropskih držav. Razvil je torej iste misli, ki jih je že s svojo svedočenjo zagovarjal v svojem delu »Znanja politika laburistične stranke«.

»Grof Bethlen o znanjem posojilu.« Ministrski predsednik Bethlen je neprimerno malo poročal o uspehih svojih pariških posvetovanj za znanje posojilo. Razložil je obseg in pomen protokolov in naglasil, da ne vsebujejo nikakih tajnih pogojev in predpogojev. Omenil je, da bo morala Madžarska sama nositi glavna bremena za gospodarsko obnovo dežele, ker jo smatrajo inozemski odločilni faktorji za bogatstvo in rodovitno državo, ki v marsičem prekaša avstrijsko republiko. V svojem govoru o reparacijah je Bethlen pojasnil postopanje vlade in njene navedbe. Končno je pozval zbornico, naj ne zavzame tozadevno nobenega stališča, dokler ne pride v reparacijski komisiji do končnega rešitve o predlogih finančne komisije Društva narodov. Njegov govor je opozoril sprejela z ugovori, poslanci vladne večine pa so ga sprejeli hladno.

»K vsebini angleškega prestolnega govora.« »Times« domnevajo, da ne bo prebival govora o ozirom na izid volitev vsebinski mešar glede Baldwinove politike zadržanih carin. Omenil se bo na zmerno politiko, ki bi lahko omogočila sodelovanje konservativcev in liberalcev. List pa takoj izjavlja, da ni zaenkrat nobenih znakov, ki bi pričali o izpremembi Asquithovega stališča glede padca Baldwinovega kabineta.

»Sestava delavskega kabineta na Angliki.« Glede tega vprašanja krožijo v političnih krogih najrazličnejše kombinacije. Največ se razpravlja o vprašanju, da li Macdonald prevzame položaj ministrskega predsedstva tudi ministrstvo za zunanje

se vrši v našem gledališču premijera znane Humperdinckove opere »Janko in Metka«. Stofletica rojstva slavnega češkega skladatelja Bedřicha Smetane se bliža. Tudi Ljubljana jo bo gotovo praznovala. Priredi naj se vsaj en simfonični koncert, v gledališču pa naj se uprizarjo eno ali morda več njegovih opernih del. Dosedaj poznamo »Prodano nevesto«, »Dalibora«, »Tajnost«. Ali ne bi morda kazalo vprizariti prelepo Smetanovo dvodejansko opero »Poljub« (Hubička)? Glasbeni krogi naj na proslavo Smetanovega jubileja že danes mislijo.

zadeve. V celoti bo treba zasesti okoli 60 mest. Stranka razpolaga s tozadevnimi strokovnjaki.

»Angleški glas o francosko-nemških pogajanjih.« Angleški tisk ne soglaša z optimizmom francoskih listov glede francosko-nemških pogajanj. »Times« ugotavlja sicer dejstvo, da obstoja tendenca da olajšanjem režima v zasedenih krajih, ki pa ne gre tako daleč, da bi dovolila vmešavanje nemške vlade. Francozi so hoteli skleniti pogodbe samo z industrijo. V resnih krogih torej ne smatrajo načina pogajanj z zasebniki in ne z vlado za najboljšo pot končno veljavne povolne rešitve obstoječih sporov. Angleški list je mnenja, da je modus vivendi, napredek, končni cilj pa je izpraznitev zasedenih krajev.

»Sanacija Madžarske.« Načrti za gospodarsko obnovo Madžarske bodo izdelani tekem prihodnjih dni. Sloneč bodo na isti podlagi kot avstrijski. V postev pride mednarodna posojila, zajemajo po državi in dohodkih, v znesku 10 milijonov funtov Sterlingov, finančna kontrola, omejitve inflacije, ustanovitve neodvisne emisijske banke in ravnanje proračuna. Sicer pa Madžarska ne bo oproščena od plačila vojne odškodnine. Letno bo morala dobavljati količino proizvodov za 200.000 funtov Sterlingov.

»Amerika in priznanje sovjetske Rusije.« Priški senat je razpravljal o vprašanju priznanja sovjetske Rusije. Medtem, ko se je Lodge izjavil proti, je bil borah mnenja, da je prišel čas, ko se je treba vprašati, da li se je Rusija sprijaznila s pogoji, ki jih je Coolidge omenil v svoji noveletni spomenici kongresu. Priznanje bi mnogo pripomoglo k zblizanju svetovnega položaja.

»Nemška emisijška banka v Švici.« S potovanjem predsednika nemške državne banke dra. Schachta v London se spravlja v zvezo vprašanje ustanovitve nemške emisijske banke v Švici. Tozadevna posvetovanja, ki se vrše v Londonu, so šele v povojni fazi. Načrt izvirja iz bojznosti, da bi se inozemski finančniki ne upali deponirati svojih glavnih za ustanovni fond v Nemčiji. Načrt potrebuje seveda odobritve reparacijske komisije.

»Rusko-poljski trgovski odnosi.« Trgovski zastopnik sovjetske Rusije v Varšavi, Miaskov, je poslal sovjetskemu tisku informacije, ki pravijo, da je zanimanje med poljskimi industriji za vzpostavitev odnosov z Rusijo vedno večje in so gor-njeleziški industriji ustanovili družbo, ki bo stopila z Rusijo v trgovske odnose. Rusija bi predvsem dobavljala železno rudo in premog.

Beleške.

»No torej, vzklila bankarsko« »Jutro«, ker je NNS izjavila, da plača volivne stroške. Kljub temu pa prof. Reinsner še ne bo odložil mandata, ker se drži JDS jasne in ravne poti.

Brezplačno reklamno število je priložilo večerjajše »Jutro« Jadranski banki. Število uvaža zelo zanimiv članek g. dr. Knafliča o popravkih Paskijevega. Reklamno število »Jutra« toplo priporočamo.

Točno! »Jutro« pravi, da bi bil napredni blok že davno uresničen, če ne bi bilo zotovih osebic. Točno! Treba je pogledati samo bilanco uspehov slovenskih nalahov in vsakdo ve, kateri voditelji se morajo bati konkurence.

Ce ne drži zagovor pred sodiščem, pa drži zagovor v »Jutru«, si je mislil dr. Knaflič, ko je napisal zagovor o Paskijeviču.

LJUBLJANSKI DOVTIPI.

Prvi Ljubljančan: »Slovenski Narod« gre rakovo pot.

Drugi Ljubljančan: »Ne rakovo, temveč arkovo pot.

Sokoilstvo.

Občni zbor Sokolskega društva v Ljubljani se vrši v nedeljo dne 20. januarja 1924 ob 9. uri dopoldne v telovadnici v Narodnem domu z običajnim dnevnim redom. V sviru razgovora o kandidatu listu se vrši istotam sestanek članstva v četrtek dne 17. januarja 1924 ob pol 21. uri (pol 9. uri zvečer).

Društvene vesti.

IV. Slovanski večer. Jug. napr. akad. društvo »Jadran« priredi dne 19. januarja t. l. v vseh gornjih prostorih Narodnega doma svoj priljubljeni tradicionalni »Slovanski večer« z akademijo in plesom. Podrobnejši program akademije objavljamo pravčasno. — Vsa bratska in ostala nam naklonjena društva prosimo, da to ugoditvajo in opuste na ta dan slične prireditve. — Odbor zabavnega odseka J. n. a. d. »Jadran«.

»Darovi društva slepih.« Za Božič in Novo leto so darovali našemu društvu slepih dečič dobrotniki: Velikodušni dar tvrdke Gregor-Verlič tu 2500 Din. Najlepša hvala od bednih slepih! Imenovan 200, neimenovan 100, Iv. Ogrin, starybenik, 190, železniški uslužbenec Novo mesto-Trebnje 220, Srčna hvala! Stanko Jesenko, ravnatelj, 100, g. direktor Zorc 100, G. Remžar 100, dr. Brejč 100, Gusti Vodopivec 100, kemična tovarna 100, dr. Gaj 100, tvrdka Releč 170, Pevski zbor Glasbene Matice 100, g. Zibert 100, tvrdka Bajt 100, gde Frig in Bar tu 100, Iv. Ogrin, Laverca, 125, g. Bogardi 75, Cihula & Jesih zavetje blaga, g. M. Reger 50, g. Komar 80, g. Zakotnik 40,50, g. Jenč 25, tvrdka Škof & Vaneč 40, Baudek 20, Meden 25,50, F. Južina 20, Al. Legat 25, neimenovana 25, neimenovana 20, J. P. K. 25, neimenovana 30, neimen. 40, neimen. 30, neimenovani g. profesor 200 dinarjev. Vsem se v priščične zavajanje Podporno društvo sloh v Ljubljani. Wel-fova ulica 12. (Dajci prihodnjici).

Dnevne vesti.

Ljubljana, 10. januarja 1924.

Dr. Bogumil Senekovič

Predvečerašnjim, dne 9. januarja je ob 19. uri umrl v Ljubljani dvorni svetnik dr. Bogumil Senekovič. Z njim lega v prerani grob mož, ki je užival v vsej naši slovenski javnosti globoko spoštovanje, mož, o katerem vse njegovo življenje ni bilo slišati drugega kot dobro.

Pokojni dr. Senekovič je po izvršenih študijah vstopil v službo h kranjski deželni vladi. Če tudi je bil zaveden Slovenec, je vendarle vsled svojih posebnih sposobnosti zavzemal že pod avstrijsko vlado izredno važno mesto v državni upravi. Med vojno je bil prehranjevalni referent in si je v tem svojstvu stekel velikih zaslug za omiljenje splošne bede. Saj so bile aprovi-začne razmere na Kranjskem na glasu kot najboljše v propadajoči Avstriji.

Vse Senekovičovo delo za prehrano v težkih vojnih časih je prevečala skrita misel, pomagati Slovincem, da vzdrže do onega trenutka, ko pride osvobodjenje iz habsburškega jarma. Malo je bilo v avstrijskih časih uradnikov, ki bi bili Senekoviču enaki, malo posebno na ekspaniranih mestih.

Drugo važno funkcijo je opravljal dr. Senekovič v času, ko je bil razpuščen ljubljanski občinski svet in on imenovan za vladnega komisarja. S svojo nepristranostjo, ljubeznijo do ljubljanskega mesta ni izzval najmanjši žal kritike za svoje poslovanje na kočljivem mestu. Nasprotno, priznati se je moralo, da je v svojstvu kot vladni komisar storil še več, ko bi bila njegova dolžnost. Modernizacija ljubljanske občine je našla v njem vedno svojega pospeševalca in zaščitnika.

V politično življenje se dr. Senekovič ni vmešaval.

V začetku svojega večerajšnega predavanja je imel prof. dr. Pitarin na svoje slušatelje ljubljanske univerze sledeči nagovor:

Gospoda! Sporočati Vam moram žalostno vest, da je sinoči preminul dr. Bogumil Senekovič. Z njim je izgubila naša fakulteta izvrstno učno moč, cela Slovenija pa enega svojih najprominentnejših pravnikov in uradnikov. Dr. Senekovič je po izvrstno dovršenih pravnih študijah 20 let služboval v politični upravi, kjer je bil vsled svojih izrednih zmožnosti in svojega temeljitvega spoznanja upravnega prava zaposlen v raznih odgovornih in težkih službah. Na ta način si je bil usvojil univerzalen pogled v vse panoge upravnega prava. Tako je bil n. pr. po prevratu šef važnega oddelka za prehrano in v nedavnem času vladni komisar za izvrševanje občinskih poslov v Ljubljani. Ta velika zaposlenost pa ga ni ovirala, da se ni tudi teoretski pečal z upravnopravnimi problemi. Njegove znanstvene razprave, akoravno objavljene v skromni obliki, pričajo vendar o njegovi veliki teoretski izobrazbi in znanstveni sposobnosti. Da vsebujejo te razprave veliko več kakor razodevajo njih zunanja oblika, je razvidno n. pr. iz članka »Zbirka odločb k občinskemu volilnemu redu za Kranjsko«, »Slovenski Pravnik«, letnik XXXI. l. 1915, kjer je Senekovič priobčil med drugim tudi 63 razsodbo delne vlade v principijelnih vprašanjih volilnega prava; avtor teh razsodb pa je bil, kar marsikateremu čitatelju ni znano, po večini dr. Senekovič sam. Druge njegove razprave se pečajo s problemi lovskega, šolskega, občinskega in domovinskega prava. Leta 1919 je izdal knjigo O obrtnem pravu in delavskem zavarovanju, ki je sicer bolj pljudnega značaja, toda to v najboljšem smislu. V zadnjih letih je bil izdelal velik sistem »Obrtnega prava, veljajočega za Slovenijo«, ki pa v tisku ni izšlo. To v dovršenem slogu pisano delo je prvo znanstveno obdelovanje tega predmeta v slovenskem jeziku.

Leta 1920 je bil imenovan za honorarnega nastavnika za upravno pravo na juridični fakulteti v Ljubljani; predaval je nekoliko semestrov o obrtnem in zavarovalnem pravu. Lansko leto je bil izbran za rednega profesorja za upravno pravo. Smrti preprečuje njegovo imenovanje. Dr. Senekovič je bil izredno blagorin in plemenitega značaja, ki je pokazal vedno največje zanimanje za našo univerzo, za znanost in za našo kulturo. Slava njegovemu spominu!

† Dr. Johannes Frischau, vpkokojeni vseučiliški profesor, je umrl v Gradcu. Frischau ima velike zasluge za razvoj slovenskega planinstva. Na njegovo iniciativno se je zgradila kočja pod Kokoškim sedlom, prva v Kamniških planinah, in pozneje tudi na Korošici. Frischauova zasluga je nadalje, da se je zgradila cesta iz Luč v Sol-davce in iz Ljubnega v Luče. S tem je bila iz štajerske strani odprta lepa pot v Savinjske in Kamniške planine. Z v/Gradcu nabranim denarjem je Frischau zgradil krasno pot iz Okrešlja na Kamniško sedlo. Slovensko planinsko društvo je v priznane zaslug imenovalo kočjo na Okrešlju s Frischauovim imenom. Frischau, četudi Nemec, je vedno zagovarjal izključno pravo Slovincem do naših planin, kar mu je nakopalo veliko sovraštva v spodnjestajerskih nemško-nacionalnih krogih. Slava njegovemu spominu!

Manj hvaloslovne bi priporočali »Cillier Zeitung«. Ni namreč lepo, če organ stranke, ki je v vladi, kriči o preganjanju in se pri tem še hinasovsko spravlja, če je takšno preganjanje, kakor ga doživljajo pri nas Nemci, na Koroškem sploh mogoče. Da bo »Cillier Zeitung« pomirjena, povemo, da ne samo takšno, temveč še veliko huje preganjanje Slovincem je na Koroškem ne le mogoče, temveč celo na dnevnem redu. In kar je najhuje, je to, da so se vršila in da se vrše nasilja nad koroškimi Slovinci pred očmi orožnikov, dočim stražijo pri nas orožniki nemške prireditve, celo hulaške

— Visoko českoslovaško odklikovanje našim državljanom. V sredo je izročil českoslovaški zunanji minister dr. Beneš našemu ministrskemu predsedniku g. Pašiču in ministru znanjnih del dr. Ninciču visoko odklikovanje českoslovaške republike red Belega srebrnega leva I. razreda s palmo. Ta red morejo dobiti le poglavarji tujih držav in za českoslovaško posebno zaslužni možje in je omejen po svojih pravilih le na 20 oseb istočasno.

— Trboveljska občina za ljubljansko univerzo. Na iniciativo gerenta g. Antona Fortiča je podarila trboveljska občina ljubljanski univerzi kot novoletno darilo 25000 dinarjev. S to vsoto si je nabavil umetnostno-zgodovinski inštitut dve skrajno potrebni deli za svojo knjižnico. Občina Trbovlje je s tem pokazala, koliko ji je ležeče na prosnehu dela našega najvišjega učnega zavoda in s tem dala led zgled ostalim občinam pa tudi posameznikom, kako se najbolj pripomore do izobrazbe narodovih sinov.

— Jubilej zaslužnega profesorja. V sredo je obhajal v Mariboru svojo 70letnico šolski svetnik g. Frano Jerovšek. Kljub visoki starosti je g. Jerovšek še danes aktiven profesor in pri najboljšem mladeniškem zdravju. V šol, kjer je že dve generaciji pripeljal iz otroških let pa do prvega koraka v življenje, je znan kot strog pa pravičen profesor in očetje in njihovi sinovi, katerim je vtilval v glavo prvo podlago učnosti, se ga z veseljem spominjajo. Jubilej je posvetil svoje študije večinoma tujim jezikom, katere si je izpopolnil zlasti tudi s potovanjem po tujih deželah. Gospoda jubilaru želimo še mnogo let.

— Slovenski rudarji z Westfalskega se povrnejo v domovino. Kakor poročajo naš konzulat iz Düsseldorfa, se bo na spomlad povrnilo iz Nemčije do 40-tisoč slovenskih rudarjev, ki bodo dobili delo v premovalnikih v Bosni. Ministrstvo je dovolilo kot prvo podporo za stroške preselitve kredit v znesku 200 tisoč dinarjev.

— Upejlava nedeljskih vlakov Ljubljana gor. kol.—Kranj. Od 13. januarja t. l. vozila na progi Ljubljana gorenjski kolodvor—Kranj ob nedeljah in praznikih izletniška vlaka št. 942 in 943. Odhod iz Ljubljane gor. kol. ob 8.54, prihod v Kranj ob 10.10, odhod iz Kranja ob 17.17, prihod v Ljubljano gor. kol. ob 18.29.

— Kako morajo biti zaviti poštni paketi. Zadnji čas se oddajajo pošti v odpravo paketi, ki niso pravi nič zapeteni. Posredovalne pošte ovirajo to pri prevzemanju in oddajanju, izdajne pošte pa pri dostavi, ker je treba večkrat kak paket po nepotrebnem komisijško odpreti, ker pošta ali pa naslovnik sumi, da je bil nemara nasilno odprt. Ker pa poštna uprava noče več nadležno trpeti tej nepravilnosti, se morajo stranke natančno ravnati po pravilniku (l. del, člen 27., točka XIII.), po katerem morajo biti v papir zaviti paketi izpod 600 dinarjev vrednosti zapeteni z voskom, s svinčnim ali vsaj z vinjetami.

— Zadržanje vran. V pretečeni zimi se je vršilo pokončevanje škodljivih vran, ki so se v naših krajih že močno razpasle, z razmeroma dobrim uspehom, vendar pa še ne v tolikšni meri, kakor se je pričakovalo od strani interesentov. Ker je vran še vedno mnogo preveč in prizadevalo zlasti poljskim kulturam in lovniškim živalim veliko škodo, mora se akcija pokončevanja vran z vso pažnjo nadaljevati tudi letošnje zimo, oziroma toliko časa, da se številno vran zniža na strpno množico. Tozadevni razlogi z navodilom, ki ga je razposlala direkcija šum, je nabit na občinski deski ter se pozivajo vsi interesi, da ga preberejo in se nato zgledajo v gospodarskem uradu mestnega magistrata in sicer vsaj do 16. januarja 1924. Mestni magistrat bo izdal potrebne licence za nabavo strupa ter tudi brezplačno razdelil manjše množice fosforove paste dotičnim zanesljivim osebam, ki so že doslej pokazale zanimanje za pokončevanje vran. Oum, ki bodo izkazali posebne uspehe, namerava podeliti direkcija šum primerne nagrade.

— Svarilo pred izseljevanjem v Meksiko. Ker so Severoameriške Združene države znatno omejile priseljevanje tujih narodnosti, so se začeli zadnje čase izseljevati različni izselenci v Meksiko. Oblasti v Meksiki pa so opozorile zadnje čase različne inozemske časopise, naj svare svoje državljane pred izseljevanjem v Meksiko, ker vladajo danes tam takšne prilike, da nikomur ni priporočati priselitve. Najhujše razmere vladajo zlasti v kmetijski stroki in priseljenici, ki povečini ne znajo španskega jezika, padajo pogosto v roke brezvestnim agentom in spekulantom, ki jih malone prodajo v izmnoževanje raznim kapitalizmom.

— Celjske novosti. Rojstni dan kraljice Marije se je v Celju praznoval s cerkvenimi opravili v več cerkvah. V farni cerkvi sv. Anjela se je vršila zahvalnica ob pol 9. uri jutraj z zahvalno pesmijo in državno himno. Prisostvovali so zastopniki vojaških in civilnih oblasti. Na uradnih poslopih kakor tudi na nekaterih zasebnih, so bile razbošene državne in narodne zastave. — Nekaj snega je v torek zopet zapadlo pri nas. Mraz je sicer nekoliko popustil, kljub temu pa je vreme še zelo mrzlo. — Na celjski trg prinašajo okoličani v sedanjem mrzlem vremenu manj raznih potrebščin. Vendar pa se za potrebo dobi raznih pridelkov. Tudi mesa letos ne primanjkuje, kakor je to bilo vsled velikega izvoza običajno v minulih zimah. Cene mesu so se ustale.

— Mariborske vesti. Vlomilca in tatu Huberta Potočnika z Jesenice, oziroma iz Zagreba, ki je izvršil zadnje dni v Mariboru več tatvin in je bil nato aretiran, je v sredo popoldne stražil redar na hodniku policijskega komisarijata, da ga pelje k zaslišanju. Navihani uzmovič pa je neprimerno odprl vrata hodnika, ki vodijo na dvorišče, stopil ven in splezal po streo ovodu na streho in skočil nato v Solsko ulico, kjer je zbežal v neko vežo in tam izginil. Dostoj ga še ni bilo mogoče izslediti. — Iz Logatec je bil izročen tukajšnjemu policijskemu komisarijatu neki Janos B. iz Budimpešte, ki je bil na mejli aretiran. Po prestanem policijskem zaporu bo izgnan na Madžarsko. — V nedeljo dne 13. t. m. ob 10. uri dopoldne se vrši v risalnici državne gimnazije izred. občni zbor umetnostnega kluba »Grobhar«. — V sredo ob 6. uri zvečer je v Gosposki ulici št. 55 iz neznanega vzroka izbruhnil v kleti požar. Vnela se je lesna volna in drva. Na lice mesta je bila pozvana požarna brigada. Ko pa je ta dospela, se je že stanovanec hise samim posrečilo pogasiti ogenj.

— Predzna tatvina pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju. Ko je dne 9. t. m. ob pol 6. uri dopoldne prišla postarica pri Sv.

Lovrencu na Dravskem polju gđc. Vera Zimzikar v pošni urad, je v trenutku, čim je odprla vrata, stopil pred njo neznan mož, ki jo je zgrabil in ji z ruto, ki jo je imela ogrnjeno, zakril obraz, jo nato zvezal in jo zrinil v urad. Medtem jo je tlikel s pestjo po glavi tako, da se je onesveščena zgrudila. Zločinec je nato poskal v tiznici ključ od blagajne in pograbil vso gotovino v znesku 27.900 dinarjev ter pobegnil. Ko je postarica prišla k zavesti, je prišla klicati na pomoč, nakoar so jo osvobodili. S Ptuijske gore pozvano orožništvo je »krog 10. ure zvečer začelo zasledovati roparja. Ker je postarica vsled zadobljenih poškodb morala ležati, je s pomočjo svoje sestre takoj odpeljala poročilo o dogodku na pristojno mesto.

— Smrtna nesreča v papirnici v Vevčah. V strojni dvorani Združenih papirnic v Vevčah »Janežije« je napeljeval električar Pavel Subic električni kabel za vrtalni stroj. Ko je napeljeval izolirano žico k transformatorju, je prišel po neoprevidnosti v stik z električnim močnim tokom, ki ga je na mestu ubil. Ponorečenec je doma v Vevčah, kjer so ga tudi položili na mrtvaški oder. Mladi, komaj 20letni mož, je zakrivil nesrečno smrt vsled lastne neoprevidnosti. Pozabili je namreč ali opustil pobrati iz transformatorja zavarovalce. Na mesto nesreče so poklicali takoj zdravnik primarnja dr. Divljaka s Studenca, ki je na ugotovil samo smrt, ki je nastopila trenutno.

— Ročna torbica je bila najdena na Mirju z nekaj denarjem. Dobi se pri Zalazniku. Emonska cesta 2/1.

— Našla se je v nedeljo, 6. t. m. v garderobi opernega gledališča denarnica z manjšo vsoto denarja. — Lastnik naj se zgleda pri garderobarki v parterju, desno.

Kronika.

k Čezava je liscia? Posestniku Francetu Zalarju iz ljubljanske okolice je hodila liscia v njegov podstrešni kurnik in mu je podavila že več kokoši. Mož je napravil pri vodu desko in jo pritrdil tako, da se je, ko je odskočila žival z deske v notranjost, no, ta dvignila in zaprla izhod. Kmalu nato začuje nekega dne polom v kurniku, zleze pod streho in, glej ga šmenta, liscia se je vrela. Snel je s strehe par opek in liscia ustreštil. Odril je predrzno tatovo, lepi kuzusček pa je razpel na palice in ga dal sušiti. Zvedel pa je, da za ta dopadek orožnik in mu kožo zaplenil, obenem pa je ovažil lastnik lovišča, na katerem stoji njegova hiša, moža sodišču. Mož je sodišču povedal, kot zgoraj navedeno, izjavil pa je, da je liscia njegova, ker je ni ustreštil na prostem in v lovišču, marveč, na svojem »cimpru« v lastnem kurniku ravno, ko mu je klala kure. Ker mu je napravila mnogo več škde, na kurah, kot je vreden njen kožuh, je tudi ne vrne, ali pa naj mu plača lastnik lova vse kure — to okrog 40 —, ki mu jih je liscia podavila. Sodičnik ga je oprosil, zastopnik javnega obtožitelja pa je prijavil zkljko, tako da bo imelo priliko rešiti to sporno vprašanje višje sodišče.

k Ponorečeni delavci. V tovarni usnja Berg Herman v Mariboru je zmečkal in raztrgal stroj Francu Klančniku, usnarju levo roko. — Pri prevažanju hlodov je padel hlapec Franc Sketelji pri A. Kalfova v Kočevju na zmurlih tleh pod sani. Dobit je več težkih poškodb in so ga prepejali v ljubljansko bolnišnico. — Na parni žagi v Sevnici je padla delavki Ani Horvat težka deska na obraz, izblila ji je več zob in jo težko poškodovala na bradi in po desni roki. — V predmestju v Litiji je padel delavec Alojzij Čebela tako nesrečno, da si je razbil levo koleno. — V tvornici lesnih epenk Charles-Moline v Trzinu se je usetkal delavec Jos. Koder s sekuro v levo roko in se nevarno poškodoval. — V tvornici »Titan« v Karnniku sta si zmečkal delavki Marja Novak pri vrtnem stroju, delavca Antonija Stela pri reznem stroju, čbe po več prstov na levi roki. — Na Starčevski žagi v Radomilju se je strojni delavec Jure Valentin na cirkularni žagi obrezal po desni roki. — Lesni delavec Ivan Borovnik v Št. Petru v Savinjski dolini si je zmečkal tri spravljane hlodov levo nogo.

k Štirje tili, vsi brez cvenka, zato tembolj lačni in željni, so se zmenili, da se bodo enkrat zastopali najedli in napili. Šli so v gostilno Ivana Ribnikarja v Sp. Šiški, kjer so svojo nakano tudi izvršili. Ker pa vsi štirje niso mogli iz gostilne, dokler ni bila ceha poravnana, sta odšla najprej dva, ostala pa sta čakala lepe prilike. Toda presenetil jih je stražnik, ki je oba zastavljena aretiral in to sta Martin Gregorin brez posla in brez stalnega bivališča, in pa Ivan Jakopin, brezposelni urar s Ceste na Loko.

Borzna poročila.

Beograd, 10. jan. (2) Devize. Dunaj 0.12575—0.12585, Budimpešta 0.39—0.41, Bukarešta 45—45.50, Zeneva 1556—1558, London 384.50—385, Milan 386—386.50, Newyork 89.20—89.40, Pariz 438—440, Solun 173—176, Praga 260.50

Gospodarstvo.

Uvoz sladkorja.

Naša država je navezana na uvoz sladkorja iz tujine. Sicer imamo v državi osam tovarn za sladkor, ki so vse več ali manj moderno urejene, vendar njihova letna produkcija ne more pokriti vseh potreb domačega konzuma, ki ga cenijo na 5000 do 5500 vagonov letno. Naše tovarne namreč izdelajo dosedaj samo 3400 do 3600 vagonov sladkorja na leto.

Sladkor je neobhodno potreben življenjski predmet. Zato je umljivo, da imajo sladkorne rafinerije, če so dobro organizirane, zelo močno stališče, ki ga morejo izrabljati napram konzumentom. In to večidel tudi zelo pridno delajo, ker jim nese velike dobičke.

Sredstvo za izkoriščanje konzumenta so predvsem sladkorni karteli. Kartel kot tak ima mnogo dobrega na sebi, če mu stoji na čelu vestni voditelj, ki zasleduje politiko, kakršna je v skladu z običaji narodnogospodarskimi interesi. Karteli mnogokrat obvarujejo včlanjene industrije težkih kriz ter v splošnem zelo dobro sredstvo za pospeševanje posameznih podjetij.

Slaba stran kartela pa je zlasti za konzumenta, da more kartel pod daniimi pogoji poljubno diktirati cene svojih izdelkov, da more torej doseči neupravičene dobičke, ki niso v nikakršnih odnosih z investiranim kapitalom in delom. To se je v zgodovini že neštokrat pripetilo in se še vedno dogaja.

Tudi naše sladkorne tovarne so že tvorile nekaj kartel, ki je reguliral cene. Z ozirom na to, da se mora boriti naša sladkorna industrija z velikimi težavami, ki celo presegajo ovire drugih industrij, je bil ta kartel upravičen. Naše tovarne imajo namreč velike težave z dobavo surovin za predelovanje sladkorja, namreč sladkorne pese. Iz najrazličnejših vzrokov je produkcija sladkorne pese pri nas precej nazadovala in še sedaj kljub izboljšanju ni dosegla zaželjene višine. Sicer je produkcija sladkorne pese pri nas sedaj zopet v stalnem porastu, vendar še vedno ne dosega količine, ki bi bila potrebna, da se izrazi vsa kapaciteta naših sladkornih rafinerij, ki je mnogo večja, kakor sedanja produkcija sladkorja. V slučaju popolne izrabe kapacitete sladkornih tovarn v naši državi bi bili celo v stanju, sladkor izvažati in bi torej odpadel ves uvoz, ki reprezentira sedaj zelo znatne vsote.

Vendar je kartel naših sladkornih tovarn prehitro zavil na slabo stran. Ker je zavzel tudi napram producentom sladkorne pese monopolni položaj, je izrazil svojo moč v to, da je skušal zmanjšati svoje produkcijske stroške tam, kjer bi jih ne smel. Diktiral je namreč tudi producentom sladkorne pese svojevoljne cene ter jih pritisnil tako navzdol, da se mnogoterim, zlasti manjšim pridelovalcem ni več izplačalo, gojiti to kulturo. Tako je zelo hitro padel pridelek in končno je pričelo tudi tovarnam primanjkovati surovin. Sicer so bile vmes še neke druge mahinacije, ki pa so menda ostale brezuspešne.

Ko pa je začel kartel v prehodu mori navijati tudi cene gotovega izdelka, se je uprla temu država in je začela s svojimi dvema tovarnama

hudo konkurenčni boj proti ostalim sladkornim tovarnam. Država si je pri tem prizadevala samo to, da prisili ostale tovarne, da oddajajo sladkor po zmerjeni ceni, ni pa jih hotela ovirati v napredku. S tem je država tudi dosegla, da naše sladkorne cene niso prekoračile svetovne paritete.

Letos moramo pričakovati, da bodo cene sladkorja v doglednem času poskočile. Kadar bo namreč razprodan domači izdelek (3400-3600 vagonov) bo treba sladkor uvažati. Direktni uvoz iz Češkoslovaške pa se v sedanjih razmerah ne izplača, zato bo treba uvažati sladkor, tako češki, kakor tudi sladkor iz Madžarske, Jave, Kube in Egipta, preko Trsta. Ker pa je sladkor povsod na svetovni pariteti, bodo transporti, zavarovalni in prekurzijski stroški njegove ceno pri nas povečali. S temi povečanimi cenami moramo računati že za marec ali vsaj april, ker dotlej bodo približno zadoštvale naše domače zaloge.

Dr. Hjalmar Schacht predsednik Nemške narodne banke.

Novi predsednik oziroma guverner Nemške narodne banke, dr. Hjalmar Schacht, se je te dni vrnil s svojega potovanja na Nizozemsko in v Anglijo, kjer je našel mnogo razumevanja za sanacijo nemške valute. Kakor znano, se bavi dr. Schacht z načrtom ustanovitve nove emisijske banke, ki bi izdajala z zlatom krite bankovce. Novi predsednik je že službeno nastopil svoje mesto ter bo pooblaščen za najširši pooblastili. V to svrhu bodo spremenili tudi pravila Nemške banke. Dr. Schacht bo daljal iniciative na lastno odgovornost ter bo, kakor vsak minister, direktno odgovarjal državnemu kancelarju.

Dr. Hjalmar Schacht je razmeroma mlad mož, toda silno sposoben, saj ga primerja z umrlim dr. Rathenauom. Je organizatoričen genij in moister v vseh narodno-ekonomskih panogah. Njegovl starši, potomci Slezko-holsteinskega plemstva, so bili trgovci. Schacht je bil rojen 22. januarja 1877 v Tingleffu; l. 1901 je postal ravnatelj Drazdanske banke. Takrat je bil jedva polnoleten. L. 1905 je vstopil kot osebno garantujoč družabnik v predsedstvo Nemške narodne banke. Danes je član nadzorstva v 20 akcijah družab in član 28 drugih družb. Moč dela v gigantskih obsehi. Poleg tega piše narodno-gospodarske fejtone in predava o teh problemih. Ali bo dr. Schacht rešil Nemčijo pred valutnim poginom?

✕ Odmerna dohodnine za 1923. Na mnoga vprašanja in priporočila finančna delegacija, da se odmera namenoma odloga, dokler se s finančnim zakonom 1923/24 ali na drug način avtoritativno ne določita eksistenčni minimum in davčna lestvica. Da bi se brez vsega uporabile določbe fin. zakona 1922/23 in predpisi naknadno korigirali, delegacija, ne glede na pravno dopustnost, že radi dvopenega dela in drugih s tem združenih komplikacij ne smatra za oportuno. Sicer se je pa finančno ministristvo pred kratkim vnovič priložilo za inštrukcije. Cini dojdejo te, se prirreda takoj lahko izvede, ker so priprave v splošnem končane. — Delegat: Savnik.

✕ Mestna sprožilnica v Ljubljani razprodaja od 10. januarja dalje goveje meso boljše kvalitete po enotni ceni 74 K za kg. in sicer na stojnici v Šolskem dvorcu nasproti trgovine Mayer in na mestni stojnici v Šiški.

✕ Nabava deviz. Finančno ministristvo je naročilo pooblaščenim bankam, da morajo zahtevati pri prodaji deviz v vsakem slučaju od uvoznikov dokazilo o plačnem rednem davku in davku na poslovni promet za zadnje polletje.

✕ Svilnili kokonov je pridelala lantsko leto Vojvodina 223.000 kg., kar krije našo letno potrebo. K tako lepemu uspehu je gotovo pripomogla tudi vlada, ki je razpisala in razdela gojiteljem svilopreke precej nagrad.

✕ Carinski dohodki pri naših glavnih carinarnicah so znašali v drugi dekadi decembra 47.880.747 dinarjev, t. j. za 9 milijonov 300.000 dinarjev več, kakor v prvi dekadi.

✕ Produkcija sladkorne pese v Franciji je znašala 1923 nad 3.000.000 kg. Z njo obdelana površina je znašala 2000 hektarov.

✕ Konzum piva v Češkoslovaški je narasel v letu 1922 na 6.925.000 hl, kar predstavlja vrednost 1662 milijonov kron.

✕ Pridelek sladkorne pese na Madžarskem je znašal v minulem letu 8000 vagonov, t. j. za 2000 vagonov več kakor leta 1922.

✕ Rumunska žetev 1923. Rumunija je pridelala v minulem letu 40.439.254 kg. pšenice, 23.712.700 kg. ječmena, 20.068.750 kg. ovsa. S pšenico obdelana zemlja je merila 2.683.702 ha, z ječmenom 1.959.127 ha, z ržjo 263.245 ha in z ovsom 1.355.720 ha. V celoti je pridelala Rumunija leta 1923 mnogo več žita, kakor leta 1922. Dočim je lani letina rži in ječmena zelo nazadovala, se je silno povečal pridelek pšenice (od 3 na 40 milijonov kg). Seveda je to le posledica izpremembe kulture, ker je bila mnogo večja površina obdelana s pšenico kakor leta 1922.

✕ Trgovska bilanca Zedinjenih držav izkazuje začetkom letošnjega leta pasivno stanje.

✕ Revizija francosko-poljske pogodbe. V kratkem bo revidirana francosko-poljska pogodba.

✕ Francoski kapital v Rusiji. V Moskvo je odpotoval zastopnik neke francoske industrijske grupe, da izposluje koncesijo za zgraditev kemične tovarne v Rusiji.

✕ Letonsko-ruska trgovina. V času od 1. oktobra 1922 pa do 1. okt. 1923 je znašal ruski izvoz v Letonsko 1.869.064 funtov šerlingov in uvoz v Rusijo iz Letonske 5.900.000 funtov šerlingov. Rusija je uvažala iz Letonske predvsem kemične izdelke, papir in živila.

✕ Konkursi v Nemčiji. V letu 1923 je bilo v Nemčiji 253 konkurzov (leta 1922 996), kar je najnižje doseganje število. Vzrok nezadovoljanja konkurzov je nazadovanje vrednosti papirnatih marke.

✕ Srednjevropski železni kartel. Svoj čas je sklenila avstrijska železna industrija kartel za določitev enotnih železnih cen. Kasneje je pristopila k temu kartelu tudi češkoslovaška železna industrija in v najnovšem času baje tudi jugoslovska in madžarska. Voditelj tega kartela je Schneider-Creuzot.

✕ Izvoz koka iz Porurija v Francijo je znašal po poročilu nekega francoskega lista v času od 26. do 31. dec. 49.804 tone. Povprečno se je izvozilo na dan 8.300 ton.

✕ Poljska in zlati zaklad Avstro-Ogrske. Poljska je prešla te dni iz zlatega zaklada bivše avstro-ogrške banke 642.867 zlatih kron. Dosedaj je dobila Poljska iz tega zaklada skupno 10.587.146 zlatih kron.

✕ Dobava pamučnjaka za mazalce. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 26. januarja t. l. ofertalna licitacija glede dobave pamučnjaka za mazalce.

✕ Dobava mlevskih izdelkov, mesa, svinjske masti, drv in usnja. Pri ravnateljstvu kr. moske kaznilnice v Mariboru se vrši dne 23. januarja t. l. ponovna licitacija za dobavo mlevskih izdelkov, mesa, svinjske masti, drv in usnja za leto 1924.

✕ Dobava blagajn. Pri upravi državnih monopolov v Beogradu se bo vršila dne 24. januarja t. l. ofertalna licitacija glede dobave 33 komadov blagajn (»Panzer«).

✕ Dobava električnega materiala. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 25. januarja t. l. ofertalna licitacija glede dobave električnega materiala.

✕ Dobava vmeti. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 25. januarja t. l. ofertalna licitacija glede dobave vmeti za lokomotive, tenderje in vagona.

✕ Dobava cigaretnega papirja. Pri upravi državnih monopolov v Beogradu se bo vršila dne 26. januarja t. l. ofertalna licitacija glede dobave cigaretnega papirja.

✕ Dobava dvojnih »dura«-elementov. Uprava inženjerskih slagališč IV. armijske oblasti v Zagrebu sprejema ponudbe za dobavo 2200 dvojnih »dura«-elementov.

✕ Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

Primorske vesti.

p Mariborskemu »Taboru« v album. V svoji večerajšnji številki je »Tabor«, sicer precej pozno, poročal o dogodkih v Ljubi na Primorskem. Vseled slabega zemljepisnega znanja pa je napisal, da se nahaja Ljuba v Istri. Kdor pa je le površno zasledoval vesti o preganjanju naših primorskih bratov, lahko ve, da se nahaja Ljuba na Krasi in sicer v komenskem sodnem okraju.

p Izmozgavanje primorskega ljudstva. Italijanom ni dovolj, da so zašli naši primorski rojaki v dolgeve, ker ne morejo zmagovati velikih davkov in vseh mogočih oblikah, marveč razmišljajo, kako bi izpodrinili našemu kmetu še zadnji temelj njegovega gospodarstva. Neki »avvocat«-razposilja po deželi zelo vabljive lepake, v katerih ponuja neka tržaška posojilnica visoka posojila proti vknjižbi na posestvo. Pogoj so taki, da bo marsikateri res šel na limanice. Navedemo naj samo, da dobe posojilo celo oni, čijih premoženje je že precej izčrpano po prejšnjih vknjižbah. Namen Italijanov je pač popolno gospodarsko zasuzenje našega ljudstva.

p Italijanske nasilje. Italijanske oblasti so prepovedale Narodni čitalnici in podružnici Planinskega društva v Idriji nadaljnje delovanje. Poleg tega so indirektno razpustile dramatično društvo v Idriji s tem, da so ga prisilile, da bi moralo podreti svoj oder, katerega si je v velikimi težkočami postavilo svojočasno v rudniškem gledališču. Gledališče, ki je bilo za idrijske rudarje velikega kulturnega pomena, je rudniško ravnanstvo spremenilo v stanovanja za invalide, ki so nastavljeni pri rudniškem podjetju. Tako izganjanje Italijani domači živeli iz šole, društva, dvoran, vsiljujejo pa v nadomestilo Italijansko ljudsko šolo. Idrijo, ki je bila evropejsko središče raznih obrti in imela tudi svoje kulturne zavode, bo kmalu zadel usoda ene ali druge vasi v najbolj oddaljenih hribih.

p Italijanom ne prija počitniška akcija narodnega ženstva. Kakor znano, se je posrečilo našemu tržaškemu narodnemu ženstvu omogočiti 500 slovenskim otrokom iz Trsta bivanje na deželi preko počitnic. Stroški so znašali samo 10.000 lir, ki so se večinoma uporabile samo za potne stroške. Vsi otroci, ki bi sicer morali živeti na prašnih tržških ulicah, so se vrnili v mesto zdravi in dobro rejeni. S to akcijo se je pred nekaj dnevi bavil tržaški »Piccolo«, ki jo je sicer pohvalil z gospodarskega stališča, jo pa prikrito obsodil iz nacionalističnega stremljenja po poitalijančevanju slovenskih malčkov. S prvim italijanskim zavijanjem je namignil na pedagoški stran, češ da so bili otroci brez vsakega nadzorstva in so jih gostitelji izkoriščali za pašo in poljska dela. Tudi mu ni prav, da so bili poslani v obmejne vasi, kot da so Slovenci krivi, da ne bivajo tudi v Furlaniji. »Piccolo« je že zgodaj začel s svojo gonjo proti tej akciji in nikakor nas ne bo smelo iznenaditi, ako bi proti koncu šolskega leta izšla Gentilejeva prepoved pošiljanja otrok na deželo, ker se to ne strinja s pedagoškimi cilji.

p V spomin dr. Frana Mandiča. Delavsko podporno društvo bolniške blagajne je v svoji žalni seli za svojim 33-letnim družinstvom zdravnikom g. dr. Fran Mandičem sklenilo, da izplača v počastitev spomina umrlega 200 lir štirim oslablim družinstvenim članom.

p Smrtna kosa med primorskimi begunci. V Rajhenburgu je umrla hčerka nadučitelja g. Frana Jereba, bivša učiteljica na Opčin, gdč. Mira Jerebova. Nadučitelj Jereb je služboval v Istri 35 let, pa je moral na zahtevo fašistov pred kratkim brez odloga zapustiti svoje službeno mesto in se izseliti v našo državo. — V Mariboru je umrl g. France Pavlica, ki je imel svoječasno gostilno in posestvo v Ribemberku. Od pretrata so ga imele italijanske oblasti kljub visoki starosti 67 let 3 mesece zaprtega v Trstu.

p Gorški denar za Videm. Deželno imetje bivše Goriske, v znesku okoli 3 milijonov lir, je zapadlo Vidnu. Videm je tudi takoj našel, kako se bo tega denarja na najboljši način polastil. Sklenili so, da bo s tem denarjem zgrajena v Vidnu velika bolnica, ki bo tudi za Gorčane. Gorški davkoplačevalci so torej zbirali denar zato, da dobi Videm veliko moderno bolnico, da bodo imeli videmski obrtniki veliko zaslužka in se bodo morali voziti Gorčani lečit v Videm. Od vsega deželnega premoženja Goriske je ostalo Gorici edino pokopališče. Značilno in resnično primerno!

Izpred sodišča.

STRAŽNIK IN ČEVLJAR.

Čevljarski pomočnik, Josip Pavšič, rodom iz Postojne, je prišel na Stefanov dan v gostilno Orovič v Vetrinjski ulici, kjer se je nahajalo mnogo ljudi. Tu se je Pavšič napil in se začel prepričati z gosti, kakor je prišel pozvani stražnik Leopold Simčič, kateri je rogovilec odjedal na stražnico. Med potjo je pa ta psoval tudi stražnika, rekoč: »Jaz sem šuštar, vi pa stražnik, pa meni je boljše kakor vam, ki morate sira-dati. Prekleti Čiči, ferdamani begunci, ste prišli sem zrete. Radi tega razgrajanja je bil Pavšič obožen in se je 7. t. m. pri okrožnem sodišču zagovarjal s tem, da je bil vinjen in razburjen, da pa je dal povod vsemu temu neki njemu neznani železnici, ki je obljubil, da mu bo plačal večerjo, ki je pa potem nekam izginil. Na stražnici pa da je bil zato tako razburjen, ker so ga tepli in privezali na desko. Sodišče ga je spoznalo krivim ter ga je obsodilo z ozirom na njegovo veliko razburjenost samo na tri tedne poostrege zapora.

S KONJEM IN VOZOM JO JE HOTEL POPIHATI.

Ze predkaznovani Jožef Dolinšek, po poklicu čevljar, je bil leta 1922. uslužben kot hlapec v grajski Schönborn v Silvnici v Slov. Goricah, kjer je vozil mleko odjemalcem v Mariboru in v okolici, od katerih je prejemal deloma tudi denar. V začetku meseca aprila je prejel tudi res 110 Din., katere si je obdržal. Ker pa je hotel postati naenkrat bogat, je vozil 4. aprila zopet mleko v Maribor, toda vrnil se ni več v grajsčino, temveč vozil se je s praznim vozom v St. Ilj ter se vstavljal v gostilni Krajnc. Od tod se je peljal proti Avstriji. S seboj je vzel orožnika Sročka Trohno, katerega je prosil, da bi se peljal z njim do meje. Na meji pa je hotel Dolinšek prodati konja in voz, kar mu je izpodelotelo, ker so sumili, da ni upravičen prodati konja in voz. Kmalu zatem je bila izdana za Dolinškovo tirnica, vendar zaman, kajti pravčasno jo je popihaval v Gradec, kjer stanujejo stalno njegovi starši. Pa tudi v Gradcu ni hotel živeti pošteno, kajti kmalu so ga zasledovali radi sumljive kupnje in sodišče ga je obsodilo na 6 mesecev ječe, katero je obsedel 26. decembra lanskega leta, 29. dec. so ga poslali v Maribor in ga izročili policiskemu komisariatu, kateri ga je oddal sodišču. Pri okrožnem sodišču se je moral 7. t. m. zagovarjati radi ponovnebe. Pri daljši razpravi je priznal ne-le, da je pri držal prejetih 110 Din. temveč, da je res nameraval prodati tudi konja in voz, kar bi bil tudi storiti, če bi ga ne bili pravčasno zasledili. Sodišče ga je spoznalo krivim in ga je obsodilo z ozirom na njegovo priznanje samo na 6 mesecev težke ječe.

TI PREKLETI ČIČI.

Posetnik in viničar v Spinku pri Sv. Kunzoti, Germavec, je povabil ob času trgatve župnika in nekaj drugih znancev na kozarec vina. Prišli so in pil s sladko vince, ko pa jim je šlo malo v glavo, so začeli prepričati in peli so tudi pesem »Zilvelj Slovenci«. Ta pesemca pa gospodu Germavcu ni ugajala in rekel je pevajočim gostom, zakaj pa ne bi živeli tudi Nemci in nemščurji in sploh, če je za Čiče tukaj prostor, zakaj ne bi bil tudi za Nemce. Ti prokleti Čiči naj gredo, odkoder so prišli. G. Matija Arh pa je tožil Germavec radi razžaljenja časti. Ko je pa g. Germavec izvedel o tožbi, je takoj pisal Arhu, proseč ga, da bi se poravnala, toda ta se ni hotel znebiti zato. Pa tudi na dan obravnave 5. t. m. se g. Arh ni dal omečati, čeravno je Germavec zagovarjati izjavil, da obžaluje, da se je v vinjenosti tako izrazil, in da je pripravljen plačati vse stroške in vrhu tega pa, da hoče tudi pokloniti Slovenski Matiji 1000 dinarjev. Sodnik je nato obsodil Germaveca na dva dni zapora. Po proglasu razsodbi je Germavec zagovornik pripomnil, da to ni ekonomično.

Športni karneval se vrši 9. februarja v »Narodnem domu«, na kar opozarjamo slavno občinstvo in prireditelje.

Lastnik:

Konzorcij »Narodnega Dnevnika«,
Glavni in odgovorni urednik:
Železnikar Aleksander.
Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.

Au. France:

Amycus in Celestin

Kleč na pragu svoje odljudne celice je puščavnik Celestin prebil v molitvi predvečer Vstajenja, to angeliko noč, v kateri so bili hrumeči demoni pahnjeni v brezno. In med tem, ko so sence pokrivalo zemljo, ob uri, ko je divjal angel Uničevalec po Egiptu, sta Celestina napolnina nemir in tesnoba in je trepetal. Iz globočine gozda je slišal mljavkanje divjih mačk in piskajoče glasove krastač; ves potopljen v nečisto temo je že dvomil, da bi se res mogla izpolniti slavna skrivnost. Toda, ko je videl, da se svetli dan, je veselje z zarjo napolnilo njegovo srce; znal je, da je Kristus vstal in je zaklical: Jezus je šel iz groba! Ljubezni je premagala smrt, alleluja! Za raste ves svetel izpod grčič! alleluja! Stvarstvo je odkupljeno in odrešeno. Tema in zlo sta razpršena; veselje in milost se razliva preko sveta. Alleluja!

Skrjanček, ki se je prebudil v žitu, mu je odgovoril prepevaje:

»Vstal je, Sanjal sem o gnezdih in o pirih, o belih pirih rujavo naškropljenih. Alleluja! Vstal je!«

In puščavnik Celestin je stopil iz svoje votline, da bi šel obhajati v bližnjo kapelico sveti velikončni praznik.

Ko pa je hodil skozi gozd, je videl sredi neke lase lepo bukev, katere popki so bili že napokani in so kazali drobno nežno zeleno listje; girlande iz bršljanov in travki iz srobočja so se prevešale čez vejeve in segali čisto do tal: zaobljubne tablice pritrjene na

grčastem deblu so govorile o ljubezni in o mladosti, in tu in tam so se slovati Erosi z razprtimi peruti in vihravo tuniko pozibavali med vejami. Ob pogledu na to je puščavnik Celestin namršil sive obrvi in dejal sam pri sebi:

»Vilinsko drevo je to in dekleta so ga po starih običajih vsega obvesile z darovi. Vse svoje življenje sem žrtvoval borbi zoper vile in nihče si niti misliti ne more, koliko mi te drobne stvari dajo opraviti. Ne nasprotujejo mi odkrito. Vsako leto ob žetvi opravljam vse obredne govore ob tem drevesu in jim pojem evangelij svetega Janeza.

Nič boljše ne bi mogel storiti; blagoslovljena voda in evangelij svetega Janeza jih požene v beg in celo zimo ni o teh damah ničesar slišati; toda spomladi se vrnejo in treba je vsako leto začeti iznova.

Obdružljive so; zadostuje samo droben šop trnjeva, pa jih prežene cel roj. Toda one razgrinjajo čare nad mladimi fanti in dekleti.

Odkar sem se postaral, so postale moje oči slabotne, nič več jih ne vidim. Norčujejo se iz mene, mi švigajo pod nosom in se mi smejejo v brado. Toda, ko sem imel dvajset let sem jih videl na jasih v cvetličnih klobukih plešče ob luninem svitu. Gospod Bog, ti ki si ustvaril nebo in roso, bodi hvaljen v svojih delih. Toda zakaj si ustvaril vilinska drevesa in paganske izvirje? Če mu si pod leskovje postavil pojče koronine mandragore? Te naravne stvari zapeljujejo mladino v greh in povzročajo nebroj skrbí puščavnikom, ki so se, kakor jaz, totili posvečevanja ljud. Ali ne prežene sveti evangelij sve-

tiga Janeza duhove! Toda nič več ne zadostuje in ne vem, kaj mi je storiti.

In ko se je dobri starček z globokim izdihom oddaljil, mu je začarano drevo odgovorilo v svežem šumenju.

»Celestin, Celestin, niso moji popki pirih, pravi velikončni pirih! Alleluja! Alleluja!«

Celestin je prodiral v gozd, ne da bi okrenil z glavo. S težavo se je pomikal naprej po ozki stezi sredi trnjeva, ki je trgalo njegovo obleko, ko je naenkrat iz goščave skočil mlad fant in mu zastavil pot. Bil je napol oblečen v živalsko kožo in bil bolj podoben favnu kakor dečku; njegov pogled je bil prodirljiv, nos orlovski, obraz smejoč. Skodrani lasje so skrivali dvojne rožičkov na njegovem poraščenem čelu; svetla dlaka mu je v dveh zavojih visela ob brade. Zlat mah mu je pokrival prsi. Bil je isker in tenek. Njegove vilicaste noge so se skrivale med zelišči.

Celestin, ki je imel vse vednosti, ki jih dosežeš potom premišljevanja, je kmalu spoznal, s kom ima opraviti in je dvignil roko, da bi napravil znamenje križa. Toda favn ga je zgrabil za roko in mu zabranil dokončati to močno kretnjo.

»Dobri puščavnik, kaj ti je dejal, nikar me ne žaluj. Tu dan je zame kakor zate veliki praznik. Ne bi bilo lepo, če bi me žalostil v velikončni čas. Če hočeš, pojdeva skupaj in spoznal boš, da nisem slab.«

Celestin je bil k sreči dobro zveden v vseh svetlih vedah. Spomnil se je svetega Jeroma, ki je imel na vseh svojih potih v puščavi za spremljevalce

satire in centavre, ki so spoznali resnico.

Rekel je favnu:

»Favn, bodi slavošpev Gospodu. Reci: Vstal je.«

»Vstal je,« je odgovoril favn. »In vidiš me, da sem ves vesel.«

Steza se je razširila in stopala sta drug ob drugem. Puščavnik je hodil zamišljen in je preudarjal:

»Ta pač ni demon, kajti spoznal je resnico. Dobro, da ga nisem užalil. Ni bil izgubljen zame vzgled svetega Jeroma.«

Obrnil se je k svojemu kozonogemu tovarišu in ga vprašal:

»Kako ti je ime?«

»Ime mi je Amycus,« je odgovoril favn. »Prebivam v tem gozdu, v katerem sem bil rojen. Prišel sem k tebi, častiti oče, ker si videti dober človek. Zdi se mi, da so puščavnički favni sklonjeni pod težo let. Ko bom star, bom tebi podoben.«

»Vstal je,« je rekel puščavnik.

»Vstal je,« je rekel Amycus.

Med takim pogovorom sta dospela na grič, kjer se je dvigala kapelica, posvečena pravemu Bogu. Bila je majhna in na hitro zidana. Celestin jo je zgradil lastnorčno iz razvalin Venerinega templja. V natranjosti je stala prazna in majava miza Gospodova.

»Poklekni,« je dejal puščavnik, »kajti vstal je, In ti, skrivnostna stvar, kleč med mojimi svetnim opravilom.«

Toda favn se je približal puščavniku, ga pogledal po bradi in mu rekel:

»Ti si bolj moder, dobri starec, kakor jaz, in ti vid, kar drugi ne vidi. Toda jaz poznam bolje kakor ti

gozdove in potoke. Prinesel bom Bogu vejevja in cvetlice. Vem za trate, kjer kresa odpira svoje kelije, in za travnike, kjer se bohori lukavica v rumenih grozdih. Jaz jo spoznam že po njenem lahmem vonju. Ze cel sneženi plaz cvetja krona grme črnega trnja. Počakaj ma, starec!«

S tremi kozimi skoki je že bil v gozdu in ko se je vrnil, je Celestin menil, da se premika cel grm cvetja. Amycus je bil ves kar skrit pod svojim dišečim bremenom. Okrasil je s cvetnimi girlandami preprosti oltar, pokrila ga je z vijolicami in rekel svečano:

»Te cvetlice bogu, ki jih je pustil rasti!«

In medtem, ko je Celestin bral mašo, je kozonožec klonil prav do tal svoje rogato čelo, molil solnce in rekel:

»Zemlja je kakor veliko jajce, katerega ti oplajaš solnce, sveto solnce!«

Od tega dne naprej sta Amycus in Celestin živela skupaj

Vladni svetnik: FRANJO ŽUPNEK: Regulacija — osuševanje in namakanje — Cerkniškega jezera in notranjskih kotlin.

Cerkničani so največ radi tega ce-
nasprotno, ker niso bili isti projekti-
rali direktno v Cerknico, ampak mimo Do-
lenje vasi na Dolenje jezero, kjer bi se
moralo po načrtu jezera na 4 m visokem
(nasipu) in približno 1 km dolgem nasipu
prekoračiti. Dejansko so Cerkniški »ma-
gnati« radi tega nasipa čez Cerkniško je-
zero, s katerim smo hoteli po njih nazoru
spraviti vse prebivalstvo na beraško palco,
kateriga je pa nekaj let pozneje zgoraj
navedeni raziskovalec Cerkniškega jezera,
Matija Martinčič, z Dolenjejezerskimi po-
sestniki sem izvršil, ne da bi bil le eden
jezerčan prišel na beraško palico, onemo-
gočili in direktno zabranili napravo dotič-
nega, za Cerknico in cerkniske gozdove
gospodarsko najbolj potreben cestnega de-
la: Cerknica — Otoška drča, Javornik,
St. Peter na Krasu. Ta cesta je bila ne sa-
mo iz gozdno-gospodarskih ozirov, neob-
hodno potrebna ampak iz tujsko-prometnih
ozirov tem važnejša, ker bi omogočala
pristop do najbolj interesantnega dela Cer-
kniskega jezera od kod je najučinkaj-
nejši pogled na jezero.

Ko sem leta 1898 pritrjal — vse dotične
obravnavne sem moral pod pretežno izvr-
šitve nujno zahtevanih starih gozdnih raz-
delb razpisavati — večjo komisijo iz St. Pe-
tra čez Javornik do Otoške drče, so vzklicali
vsi gospodje, osobito pa oni iz ministrstva:
tj. čarobno, veličastno, divno roman-
tično!

Ker so se interesirali za Cerkniško-
Starostni strani največ kregali radi vi-
skosti stavenih stroškov in radi nezvr-
ljivosti te velike cestne stavbe, in ker sem
bil medčasno vse pogoje, izjave, pritrditve
in pogodbe za izvršitev cestnega dela St.
Peter, Trnje, Vlačno, Javornik do Otoške
drče v dolžini 17 km dosegel in zasigural
od strani interesentov Pivške doline, sem
z razsodbo dekretiral ta cestni del kot sa-
mostojno, pod Pivško okrožje spadajočo
cestno stavbo, obenem minujočo-lektačno
razpisal in pri isti oddal stavbo domačim
podjetnikom: župan Franc Maron, Ivan
Smrdel, B. Bergeč iz Trnja za najnižjo po-
nudbo 1 gold. 25 kr. od metra dalje.

Cesta se je v res solidno in hitro gra-
dila. Seveda sem moral domače podjetnike
v pravilno in tehnično praktično cestno
stavbo neprenehoma vpeljavati in nadzi-
rati. Predno je preteklo eno in pol leta, je
bila vsa cestna proga v dolžini 17 km do
Otoške drče tako solidno in tehnično tako
dovršeno zgrajena, da so nad tem vsi teh-
niki deželne odbora, deželne vlade in
ministrske komisije, kateri so isto kolav-
drali, naravnost stremeli, da je mogoče
tako solidno deželno cesto narediti tako
ceno.

Vzlic negativnemu predlogu deželne
agrarne komisije nam je ministrska komi-
sija (gospod baron Beck) dovolila visoko
državno podporo za to cesto in vrhu tega
na moj predlog in posredovanje zaukazala,
da se pozida na najvišji točki Javornika
obširna vodopreskrbna naprava na držav-
ne in deželne stroške.

Tudi deželni odbor nam je dovolil več-
jo deželno podporo, tako, da nam je končno
večja vsota (10.000 K) neporabljena ostala,
za katero so se pozneje žal pravičaji Piv-
ški interesirali in knez W. Gr.

Prvi uspeh te nove agrarske meljora-
cijske cestne naprave je bil ta, da se je

vrednost Pivških in knez Windischgrätzovih
gozdov na Javorniku potrojila, vrednost le-
sa se je pa vsled lahkega spraviljanja,
— cesta pelje namreč v enakomernem
padcu do St. Petra vedno navzdol, — vsaj
početovila. To velja osobito za Windisch-
grätzove gozdove, ki merijo 1900 ha ali
3.300 oralov.

Notranjske kraške občine so bile radi teh
izrednih uspehov pri predstojajoči cestni stav-
bi in radi meljoracijske carskih zemljišč na
Vlačnem ter gorskih senožeti na Gori in
St. Trojici, katere so prinesle pivškim in
javorniškim posestnikom milijonske več-
vrednosti njihovih gozdov in travnikov, tako
navdušene, da so me — radi lažje izvedbe
zgoraj navedenih regulacij in meljoracij —
postavili enoglasno kandidatom za deželni
in državni zbor in za deželnega odbornika:
to pa predvsem radi tega, da bi lažje us-
tvarili predpogoje za zgoraj omenjene agrar-
sko-meljoracijske deželne zakone, ter da
bi mogel sam iste zastopati pri (v) deželno
in državnozbornem zastopu, ne da bi bilo
potreba, kakor dosedaj, sestavljati obširne
informacije za druge poslance.

Ponujena poslanstva in deželnega od-
bornišstva pa radi nesprejemljivih pogojev
načelstva ljudske stranke končno nisem
mogel sprejeti.

Ko so posestniki in interesenti iz Cer-
knike in Lož-Starostne doline videli, ka-
ko ceno so prišle pivške občine do naj-
lepše ceste in ko so zaznali, kako se je
vrednost gozda in lesa povzdignila, so nu-
jno zahtevali, naj se do Otoške drče dogo-
govljena cesta nemudoma podaljša na eni
strani proti Cerknici, na drugi strani pa
proti Ložu in Starem trgu ter čez Orenje
jezero proti Grahovem. Oglasil se je pa
tudi zastopnik graščine Snejperške (t. j. kne-
za Schönburg-Waldenburga), ki je bil isto-
časno načelnik okrajnega cestnega od-
bora za loški okraj, in ta je zahteval, da se
mora ta deželna cesta izpeljati od gozdar-
ske graščine Javornik, oziroma od St.
Peterske serpentine, kjer doseže ista naj-
nižjo udrtno oziroma najnižji prelež Jav-
ornika proti jugu čez Jurjev do (Georgs-
tal), tako, da bo ista peljala čez knez
Schönburg-Waldenburgove gozdove proti
Smarati in Izgavici. To prošnjo je zastopnik
Snejperške graščine vtemeljal z naslednjimi
razlogi: Ako je državna agrarska komisija
knezu Windischgrätzu, ki dosega za javne
ceste skozi svoje gozdove in najmanj storil,
— predstojajočo agrarsko meljoracijsko
cestno stavbo pripomogla do večmilijonske
večvrednosti njegovih Javorniških gozdov,
in kateremu je gospod agrarski komisar
Franjo Župnek kot vodja agrarske komisije
za Notranjsko ravno kar zagotovil in izločil
za njegove obširne gozdove Predjamske
graščine in Hrušica novo okrajno-deželno
cesto iz Postojne čez Otok, Orenje-Pred-
jamo, Globočico na Podkraj ter iz Globočice
na Sanabor in Vrpolje pod pretezo, da se
mora Postojna zvežati z Vipavo po novi
pred burjo in zameti varno cesto, poteti
je knez Schönburg-Waldenburg kot večji
davkoplačevalec toliko bolj opravičen za-
htevati, da se Javorniška agrarska cesta
podaljša čez njegove Javorniške gozdove na
Stari trg, osobito, ker je isti dal na svoje
stroške pozidati najmanj 100 km javnih
cest (čez Leskovo dolino, Mašun, Koritnice
I. t. d.).

Starostni pojavi pri človeku.

V presojanju starosti posameznih ljudi
se pogosto motimo. In vendar se da v
mnogih slučajih starost precej natančno
določiti, vsaj v kolikor se tiče desetletij.
Pri rastlinah je določitev starosti laž-
ja kar vidimo zlasti pri posekanih debelih
dreves. Živali rastejo predvsem v toplem
letnem času.

Važna točka pri presojanju človeške
starosti je premikanje lične debelosti, ki
dale otrokom mladostni izraz. Ob koncu
dvajsetih in proti trideset letom se pre-
makne ta debelost z gornjih delov lica
proti spodnjim. Istočasno se pojavlja de-
belost nad rameni zlasti pa okoli trebuh
tako da se more presoditi starost že iz
zunanje pojave telesa.

Koža je pri otroku bolj nežna in el-
astična kakor v poznejših letih. Pozneje se
prične koža spreminjati v komaj vidne gu-
bice, kar je vidno zlasti na čelu okoli šir-
desetih in petdeset let. Seveda odločajo
pri tem tudi razne podedovane lastnosti.
Tudi zrak in vreme sta merodajna. Kmetje
in pomorščaki, ki se gibljejo veliko na
prostem, dobijo mnogo preje nagubano

kožo nego oni, ki prebijejo večino življenja
v sobah itd. Pri tridesetletni ženski se pri-
kažejo na obrazu, predvsem na gornji
ustnici, na senčih in blizu las rumene lise.
Rožnata barva na obrazu se počasi spre-
minja v temno. Ustnice dobivajo počasi ne-
koliko modre barve.

Tudi glede lasne barve se da deloma
določiti starost. Izginevanje barve se pri-
čne navadno pojavljati okoli štiridesetih
let. S petdesetimi leti so beli lasje že precej
redki. S sedemdesetimi leti so lasje veči-
noma popolnoma beli. Marsikdo ohrani do
visoke starosti prvotno lasno barvo, dočim
dobijo drugi že s štiridesetimi leti sivkaste
lase, kar je v zvezi navadno s podedova-
njem, velikimi skrbmi, duševnimi pretre-
saji in težkimi boleznimi.

Pupila pri otroku je široka, z leti pa
se zožuje ter je pri starcih ozka kot igla.
Tudi pri starejših letih več tako črna ka-
kor v mladosti. Večinoma je sivkasta.

Zdravniška veda je napram starosti
brez moči. Edina tolažba je zavest, da bo
živel posameznik naprej v svojih otrokih,
ako jih ima seveda!

Sestava francoskega senata.

Na pravniki Sv. Treh Kraljev se je
vršila po vsej Franciji volitev v senat.
Ustavni zakon iz l. 1875. določa število se-
natorjev na 800. Po sklepu versajskega miru
je treba prišteti še 14 zastopnikov Alžarsko-
Lotariške. Volitev senatorjev se vrši za
doba 9 let, ali ne na podlagi splošne vo-
lilne pravice, marveč potom reprezentativ-
nih korporacij: departementov in kolonij.
Voliti kolegij sestavljajo vsakokrat pos-
lanci dotičnega departementa (oblasti), člani
generalnega sveta, arondissementski
svetniki (okrajni zastopniki) in delgi mu-
nicipalnih svetov (občinskih zastopnikov).
Departementi in kolonije so označeni po
abecednem redu v tri serije. Vsak volilni
okrog ima torej pravico, aktivno nastopiti
pri dopolnilni volitvi, katere se vrši v stal-
nem razdobju treh let. Tokrat so na vrsti
senatorji serije B, ker se mora — čeprav
so bili izvoljeni šele l. 1921 — vzpostaviti
vsled vojne in podaljšanja mandatov pre-
kinjeni red celokupnega turnusa. Departe-
ment serije A so glasovali 1921, serija C
pa bo polklicala v januarju l. 1927 pred
volilno žare. Razen volitve serije B, katere
je imela zasedli 111 sedežev, se je vršila
še naljudna volitev 6 umrlih oziroma raz-
rešenih senatorjev.

Pred nedeljskimi volitvami je nudil se-
nat sledečo sliko:

Demokratska levica (Gauche démocratique) 163 mandator
Republikanska zajednica (Union républi-
caine) 99 mandator.
Republik. levica (Gauche républicaine) 35
mandator.
Desnica (droite) 11 mandator.
Neodvisni 6 mandator.

Pripomniti je treba, da sta republikan-
ska zajednica in republikanska levica re-
akcionerni, da podpirata politiki vlade in
potemtakem odgovarjata intencijam par-
lamentarne nacionalnega bloka, ki ga
dirigira Poincaré. Demokratska levica, ki jo
tvorijo radikalni in radikalni socialisti, je
številčno najmočnejša. Tudi ona je hetero-
gena.

Izid volitev v nedeljo, dne 6. t. m. je
pokazal mahnen preokret na desno. Večina
senatorjev je ponovno izvoljenih Poincaré
je dobil od 880 glasov kar 794 glasov. Iz-
voljeni so še nadalje: Victor Bérard, Chau-
met, René Bérard, Léon Bourgeois, ra-
dikalec de Monzie, Loubet, general Hirsch-
auer, Bompard, de Marguerie, in končno
de Dion. Konservativci de Lamarzelle, znan
kot bolevalnik proti pornografski literaturi,
je podlegel v borbi z državnim podtajni-
kom Riom, Noulens pa napram Gardes-u.
Radikalec Gustav Rivet je propadel. Re-
zultat je sledeči: Od 116 mandatov pripada:
socialistom 54 mandator (42 starih in 12
novih); leviciarji republikanci so osvojili 32,
od teh 24 starih in 8 novih; republikanci
16 (od teh 10 starih in 6 novih). Desnica je
dobila vse stare mandate, 11 po številu.
Konstatacija bo torej sledeča: 2 socialisti,
16 republikanskih socialistov, radikalec
in radikal-socialistov, 98 leviciarjev, 36 re-
publikancev in 13 konservativcev. En sedež
ostane nezaseden, ker je mandat se-le ne-
davno umrl.

KINO „MATICA“.

„Lord George, vodja opozicije“

„Dvojni mož“

Politični igrakaz po romanu „The masquerader“ v 7. del.

11., 12., 13. jan. 1924.

KINO TIVOLI

„Pot v noč“

v glavni vlogi

Olat Füss in Konrad Falk

od 10. do 13. jan.

Inserirajte
v Narodnem Dnevniku!

Naloge delavske vlade v Angliji.

Znani angleški publicist Garvin je obe-
lodel pred par dnevi značilen članek o
nalogah nove delavske vlade v Angliji.
Garvin zastopa med drugim sledeče mne-
nje: Z zadevami nobenega naroda na svetu
se ni po svetovni vojni tako slabo gospo-
darilo, kakor z onimi Velike Britanije. Ko
se je vojna nagibala h koncu, je imela Ve-
lika Britanija večino vseh razvojnih mož-
nosti v svojih rokah. Toda te možnosti so
voditelji zavrgli. Izročitev obnove po koali-
cijski vladi je bila največja katastrofa v
politični zgodovini naše države. Koaličijska
vlada je čudovito britansko vojsko zapo-
stavila do brezpomembnosti, medtem pa
se je Francija vrgla s podvojenimi silami
na izgradbo svojega zračnega brodoma.
In res, sedaj je Poincaréju Anglija velika
pičila. Francoska nadvlada na kontinentu je
danes dejstvo. Francija, ki se brani plačati
le en sam santim svojih dolgov Angliji,
ojačuje danes svojo obrambeno silo na
račun Velike Britanije. S tem jo sila, pla-
čevati za francosko oboroževanje ter za
francosko industrijo subvencije, dočim
Francija daje posojila svojim političnim
agentom na Vzhodu. Garvin se vprašuje,
da-li more socialistična vlada v tem oziru
kaj storiti, in ali se to ne bo morda slabši
storila.

Naloga bodoče delavske vlade je:
vzdrževati čast Velike Britanije ter ji zo-
pet priboriti ugled, ki ji gre po vsej pra-
vici. Stališče Velike Britanije je v zadnjih
treh letih izgubilo precejšen del svojega
pomena in nikdar še ni bil v teku zadnjih
dve la pol stoletji angleški prestiž tako

ogrožen, kakor ravno sedaj. Francoska
nadvlada s svojim zračnim brodomom ter
z razpredenim sistemom subvencioniranih
aličane je mnogo večja kot za časa Napo-
leona.

Članek se bavi nadalje s trenutno si-
tuacijo Francije, ki neče niti razoroževati
niti odnehati z vedno tesneje obkrožitvijo
Nemčije. Vlada Ramsay Macdonalda naj-
brže ne bo oklevala ter bo posvetila tem
dogodkom večjo pozornost. Treba se bo
namreč pogovoriti glede medsebojnih dol-
gov. Drugi korak mora biti mirna in od-
ločna politika, ki bo privedla Nemčijo v
Društvo narodov. Tretji korak mora biti
definitivna konvencija z Italijo in Španijo,
ker je nuja podpora za angleško politiko
tako v splošnem kakor za posebne namene
v Društvo narodov neobhodno potrebna.
Kazen tega mora Velika Britanija gojiti v
skupnem interesu dobre odnošaje z Ni-
zozemsko in skandinavskimi državami.

Garvin sklepa, da mora Velika Brita-
nija poiskusi z obnovo antante. Le-ta pa
mora temeljiti na bazi ravnotežja, ali pa
je sploh ni treba. Samomorilnega podani-
stva Anglije mora biti konec. Zadnje vra-
tanje je seveda, da-li bo delavska vlada
tem velikim nalogam dodelala, saj je od tega
odvisno malodane vse. Le sprito splošne
in enakomerno razorožitve bi se bilo one-
moglo trenutno neenakost vojaških sil.
Bistvenega pomena za Anglijo je popolno-
ma opremljeno zračno brodom. V tem
oziru pa Anglija ni dosežala storila prav nič
ali le malo.

Prorok potresov.

Iznajditelj novega seismografa.

V okolici vasi Faenza se govori, da
more drvar Bendandi prorokovati vsak po-
tresljaj zemlje. Znani laški novinar Cava-
ra je nedavno obiskal tega proroka dr-
varja ter poročal v »Corriere della Sera«
sledeče:

»Drvar Bendandi je po vsej pravici
čudo znanosti in učnosti. Ta pripristi de-
lavec si je uredil v svoji kolibi kompletni
observatorij in ljudje mu pripisujejo nad-
naravne lastnosti. Pa tudi resni znanstve-
ni priznavajo njegovo znanje na polju
meteorologije in geodinamike.

Rafael Bendandi je star danes 32 let.
Rojen v Taenzi, je obiskoval v svoji ml-
adosti neko risarsko šolo. Bendandi ni le dr-
var, dasiravno se preživlja z zaslužkom iz
tega dela. Poleg tega je umetni inzar ter
izdeluje z nenavadno spretnostjo cvetice
in male kipe iz lesa. Njegov stric mu je ob
desetem letu starosti prorokoval — Bendan-
di je že v najnežnejši dobi imel silno za-
ninanje za vremenske pojave — da bo po-
stal slaven meteorolog. Zlasti problem po-
tresa je vzbudil njegovo zanimanje. S pet-
najstim letom je pričel zbirati vse časopisne
notice, ki so se nanašale na potresne sunke.
Z dvajsetim letom je zasledil novo teorijo,
ki ga je končno privedla do tega, da je
konstruiral aparat za opazovanje potresov,
ki se pa po konstrukciji popolnoma razliku-
je od običajnih seismografov. Bendandi je
leta in leta pilil svojo iznajdbo ter jo je
tako izpopolnil, da je lahko napovedoval
potresne sunke. Kmetje v Taenzi so mi pri-
povedovali, da je Bendandi napovedoval
veliko japonsko katastrofo celih osem dni
pred erupcijo. Pogosti sicilijanski potresi so
mu omogočili temeljiti študij tega elemen-
tarnege pojave, obenem pa je lahko pre-
izkušal svojo teorijo in konstrukcijo no-
vega aparata. V treh letih je napovedal 15
potresov.

Vprašal sem ga: »Če morete potresne
katastrofe prorokovati, zakaj ne sporočite
rezultat vašega opazovanja prebivalcem
dotične pokrajine? Tako bi lahko preprečili
velike nesreče.

»Potresne sunke sicer lahko proroku-
jem,« je dejal Bendandi, »vendar pa ne
morem natančno določiti kraja nesreče. Bilo
bi torej neumno, plašiti milijone ljudi. Ra-
zen tega se trenutno ni izključena kaka
pomota v moji teoriji. Zato ne bi rad kon-
centriral posmeh celega sveta na mojo
osebo. Predobro se spominjam, kako so
zasmejevali Flammariona, ko je izstala
napovedana kolizija zemlje s kometom.

Vprašal sem čudnega proroka o bistvu
njegove teorije ter o konstrukciji njego-
vega aparata. Temu vprašanju se je Ben-
dandi ognil, ker hoče s svojim izumom na-
stopiti šele tedaj, ko bo končal svoje znan-
stveno delo ter izpopolnitev svojega seis-
mografa.

Razne vesti.

TRAGIČNA ODISEJA ITALIJANSKEGA
ZRAKOPLOVCA.

Istočasno, ko se je svet zanimal za tra-
gično usodo francoskega zrakoplova »Dix-
mude«, so italijanski listi poročali o odiseji
italijanskega pilota Perina, ki bi se ute-
gnila končati z njegovo smrtjo. Zadnjega
dne starega leta je namreč odplul proti
padski nižini in skušal priti do večera v
Benetke. Nesreča pa je hotela, da se je po-
kvaril motor in pilot je uporabil vse svoje
spretnosti, da bi priplul nad morskno glad-
dino. To se mu je tudi posrečilo in noč ga
je zajela 700 metrov nad Jadranskim mor-
jem. Spustil se je na morje, kjer je počakal
prihodnjega dne. Trdno je bil uverjen, da
dobi pomoč, ki pa je na njegovo veličko
žalost izostala. Res je videl proti polnočju
visoko v zračnih višinah neko letalo, ki ga
pa ni opazilo. Obupan, ker mu je primanj-
kovalo življenja in v strahu, da prevrne vi-
har hidropilanski čolnček, je stikal za re-
šilnimi sredstvi. Toda obrežje je bilo daleč
in hidropil je bil sivo pobarvan, tako da
ga iz dalfave ni bilo močno ločiti od mor-
skih valov. Tako je preživel tudi drugi
dan; tretjega dne pa mu je zmanjkalo tudi
vode. Sel je k motornemu hladniku in se
nasrkal vode pomešane z glicerinom. Če-
trti dan ga je že pričela obhajati telesna
slabost, kljub temu pa je petega dne stopil
na skrajni konec levega krila, tako da je
desno, ki se je dvignilo visoko v zrak, slu-
žilo za jadro. Zapihal je veter in čudna ja-
drnica je plula proti obrežju. Čolnček je
zadel ob morska tla in nesrečni pilot, ki je
že obupal nad svojo rešitvijo, je začel bre-
stati po lagunah pri Comacchio. Našel ga je
neki lovec, ki mu je nudil prvo pomoč in
poskrbel za njegov prenos v bolnišnico,
kjer se je takoj onesvestil in se zavedel
še drugi dan.

Germaine Berton-Conrad. Kakor
znano, je bila pred parškio poroto opro-
ščena anarhistka Germaine Berton, ki je
nedavno ustrelila v uredništvu lista »Acti-
on Française« tajnika sedanjega direktorja
Léona Daudeta, znanega rojalista in re-
akcionarja. Tokrat se je pokazal parški ad-
vokat v vsej svoji briljanci: njegov govor
je na porotnike tako uplival, da je bil prav-
dorek naravnost čudovit rezultat razpra-
ve. Zagovornik je porotnike opozoril, da
mora biti francosko pravosodje pravično.
Porotniki naj se spomnijo, da je bil v tej
dvorani obsojen Jean Jaurès, zato naj kri-
vico, storjeno temu človeku, popravijo na
bedni Germaine Berton, ki jo on — zago-
vornik — kot človek proklamira, ki jo je pa
treba v imenu francoske obkličnosti opro-
stiti. Seveda je ta proces vzbudil ponov-
no zanimanje za velik proces proti Con-
radu in Poluninu, morilecema sovjetskega
zastopnika Vorovskega v Lausani. V re-
sodbi se pojavlja izredna siločnost glede ob-
sodbe, utemeljitve in psiholoških učinkov,
ki jih je treba v Parizu kakor v Lausani
tolmačiti kot izrodek socialnih borb in
strankarskih strasti.

Henry Murger

La Bohème.

Prizori iz življenja ciganov.

(Nadaljevanje.)

»Meni pa,« je pristavil Schaunard, »ni več
ugajalo.«

»Kaj pravite?«

»Ni več ugajalo. Oh! že vem, kaj govorim.«

»No, torej lahko poravnava to zadevo,« je
odvrnil Marcel: »ostanite pri meni, jaz bom dal
sobo, vi pohištvo.«

»In najemnina?« je rekel Schaunard.

»Ker imam danes denar, bom plačal; prihod-
njš pridet vi na vrsto. Premislite!«

»Jaz nikdar ne premisslujem, posebno ne, če
je treba sprejeti predlog, ki mi je prijeten; sprej-
mem takoj: zares, slikarska in glasbena umetnost
sta si sestrji.«

»Polusestri,« je rekel Marcel.

V tem trenutku sta vstopila Colline in Rudolf,
ki sta se bila srečala.

Marcel in Schaunard sta jima povedala o
svojem družabništvu.

»Gospodje,« je vzkliknil Rudolf in pozvonil z
novci v žepu, »plačam skupno kosilo.«

»Baš to sem hotel imeti čast predlagati,« je
dejal Colline, potegnil iz žepa cekin, in si ga za-
taknil na oči. Moj princ mi ga je dal, da kupim
indijsko-arabsko gramatiko, ki sem jo pravkar
kupil za gotovih šest sous.«

»In jaz,« je rekel Rudolf, »sem si vzel od
blagajničarja »Mavrice« predjem trideset frankov
pod pretezo, da se hočem cepiti.«

»Danes je torej plačilni dan,« je rekel Schau-
nard: »samo jaz nisem nič dobil, to je sramota.«

»Med tem,« je povzel Rudolf; »ponavljam, da
vas povabim na obed.«

»In jaz tudi,« reče Colline.

»Dobro,« reče Rudolf, »igrajmo na glavo ali
grb, kdo bo plačal obed!«

»Ne,« je zakričal Schaunard, »jaz vam bolje,
neskončno bolj svetujem, da se potegnete iz te
zagate.«

»Povej!«

»Rudolf bo plačal kosilo, Colline pa bo dal
večerjo.«

»To je zares Salomonova sodba,« je vzkliknil
filozof.

»To je hušje kot Camahova večerja,« je pri-
stavil Marcel.

Obed je bil v provencalski restavraciji na
rue Dauphine, znameniti po svojih literarnih na-
takarih in svojem ayoli. Ker je bilo treba pri-
hraniti prostor za večerjo, so pili in jedli zmerno.
Znanstvo, napravljeno snoči med Collineom in
Schaunardom in pozneje z Marcelom, je postalo
prisrčnejše. Vsakdo izmed starih mladih ljudi je
izobesil zastavo svojega mnenja o umetnosti; vsi
štirje so spoznali, da so imeli enako srčnost in
isto upanje. Pri razgovoru in debati so zapazili,
da imajo enake simpatije, in da ima njihov duh
isto spretnost v komičnosti, ki razveseljuje, pa
ne rani, in da ni nobena lepa mladostna čednost
pustila praznega prostora v njihovem srcu, do-
vzetem za ganjote pri pogledu na kako lepo
stvar ali pri pripovedovanju o njej. Vsi štirje, ki
so odšli z iste točke in korakali proti istemu cilju,
so mislili, da je v njihovem združenju neka druga
stvar kot banalna igra slučaj in da bi bila lahko

zvezek, ki ni roman in noče biti nič drugega kakor
to, kar pove njegov naslov; kajti Slike iz cigan-
skega življenja niso nič drugega kot študije obi-
čajev, kojih junaki spadajo razredu, o katerem so
do sedaj slabo sodili; njegova največji napaka
je nered; in še lahko navedejo kot opravičilo, da
je celo ta nered potreba, ki jim jo nalaga življenje.

II.

Poslanec Previdnosti.

Schaunard in Marcel, ki sta se bila že zjutraj
hrabro oprijela posla, sta naenkrat ustavila svoje
delo.

»Vraga! kako lačno vreme je!« je rekel Schau-
nard; in malomarno je pristavil: »Ali ne bo danes
zajtrka?«

Marcel je bil videti zelo začuden nad tem
vprašanjem, ki je bilo sedaj bolj neprikladno kot
kdajkoli.

»Od kdaj se zajtrkuje dva dni zaporedoma?«
je rekel. »Večraj je bil četrtek.«

In popolnil si svoj odgovor s tem, da je po-
kazal na to cerkveno zapoved:

Ne lej ob petih mi mesa
in ne podobnega blaga!

Schaunard ni vedel, kaj bi odgovoril, in se
je zopet lotil svoje slike, ki je predstavljala ravni-
no, na kateri sta rastle rdeče in modro drevo, ki sta
si dajali srečo z vajami. Slika je prozorno cikala
na sladkosti prijateljstva in je bila zares prav
filozofska.

V tem trenutku je potrkal vratar na vrata.
»Prinesel je pismo za Marcela.

»Stane tri sous,« je rekel.

»Pes?« je odvrnil umetnik. »Dobro, nam jih
ostanete dolžni.« (Dolje prihi.)

Brez posebnega obvestila.

Potrjeni globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naš predobri in nepozabni soprog, oče, sin, brat in stric, gospod

Dr. Bogomil Senekovič
dvorni svetnik itd. itd.

včeraj, dne 9. januarja 1924, ob 19. uri, po dolgi, mučni bolezni, izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v petek dne 11. januarja 1924. ob 15. uri iz hiše žalosti, Gradišče št. 8, na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 10. januarja 1924.

Oiga roj. Hren, soproga.

Oiga, Milena, Fedor, Andreja in Bogomila, otroci.

Filomela in Andrej Senekovič, starši.

Filomela, Pavla por. Kosin in Miroslav, sestra in brat.

Milodar, nečak.

PAPIRNATA ROBA ZA POKLADE.

Maske, larve, domina, papirnat kape, konfeti, serpentine, papirnati lepezi i zvonci, kotiljoni, guirlande, svileni papir, kreprole, papirnat pištole, šaljive karte itd. u bogatom izboru kod tvrtke

Rudolf Polaček, Zagreb.

Veletrgovina papira i naklada razglednica
Jurisiceva ulica 24. — Poštanski pretinat 34, Zagreb I.

Najcenejše nove in rabljene pisalne stroje

v specialni mehanični delavnici za popravo pisalnih, računalnih, razmnoževalnih in kopirnih strojev.

Ludvik Baraga, Ljubljana,

Šelenburgova ulica 6. II.

Barvne trakove, karbon-indigo papir ter vse druge potrebščine. Pisarniška oprema vedno v zalogi.

Najstarejša špedicijska tvrdka v Sloveniji R. RANZINGER, Ljubljana - Jesenice

špedicijska pisarna

Podjetje za prevažanje blaga južne železnice. Brzovozni in tovarni nabiralni promet iz Avstrije in v Avstrijo. Podjetje za prevažanje pablištva. — Skladišče s posebnimi zaprtimi kabinami za poljško. Brzjavni "RANZINGER". Interurban telefon 69.

Zvezna knjigarna

Marijin trg 8 Ljubljana Marijin trg 8

Zbirke pesmi:

I. Albreht: Slutnje broš. 6.— Din vez. 8.— Din
J. Glaser: Pohorske poti " 6.— " " 8.— "
Igo Gruden: Narcis " 10.— " " 12.— "
Igo Gruden: Primorske pesmi " 10.— " " 12.— "
Tagore-Gradnik: Vrtnar " 20.— " " 23.— "

Zahtevajte cenik!

MALI OGLASI

Cena oglasa do 20 besed Din 5.—; vsaka nadaljnja beseda 25 para z davčino vred.

Enodružinska hiša

priljubljena, lični soba, prostori vrt, priprava za stanovanje in vseh podjetje, na prometni cesti v Mariboru. Stanovanje takoj na razpolago. Dopisi na: M. Sike, Maribor, Koroska cesta št. 101.

Mesto kontoristke

išče v vseh pisarniških poslih izurjena gospodinja v Ljubljani ali bližnji okolici. Gre tudi za nekaj tednov brezplačno. Ponudbe pod »Spretna pisarniška moč« na upravo lista.

Stanovanje

obstoječe iz ene sobe, s uporabo kuhinje, se odstopi proti primerni odškodnini. Naslov v upravi lista.

Št. 145

„Jutr. Novosti“ z dne 27. julija 1923 nujno potrebujem. Odda naj se proti nagradi v upravi „Narodnega Dnevnika“.

Več boljših gospodov

se sprejme s 15. januarjem na dobro domačo hrano. Naslov v upravi lista.

Na hrano in stanovanje

se sprejmeta pri boljši družini 2 mlajši dijakinji ali dijaku. Klavir na razpolago. Vprašati je: Gradišče 2/L levo.

Plavalasi mladenič,

ki hrepeni po iskreni ljubezni in lepem življenju, naj se javi pod šifro »Brez ljubezni ni sreče«, na upravo lista.

2 krojaška vajenca

se sprejmeta. Več se polze v trgovini Anton Presker, Sv. Petra cesta 14.

Štabil motor

na bencin, s 6 konjskimi silami, se prodaja ali zamenja s manjšim. Ponudbe pod »Motor« na upravo lista.

Stanovanje

prostorna, solnčna lega, sredi mesta se izteka odškodnina zamenja. Ponudbe pod »Zamenja« na upravo lista.

Soba.

neopremljena, prost vzhov, išče zakonski par brez otrok; zamenja tudi sedanjost svojo »epo sobo, Dunajska cesta. Ponudbe pod »Plača dobro,« na upravo lista.

Kupim

vsako množino lepega, zdravega krompirja. — Najnižje ponudbe samo za vagonsko naklado prisi na naslov Franjo Golč, Celje, in to dne 12., 16. in 19. januarja t. l.

Dvokolesa

se sprejemajo v polno popravilo, se ponikajo, emajlirajo z ognjem in shranijo preko zime. »TRI BUNA“ F. B. L. Karlovska, 4, tovarna dvokoles in otroških vozičkov.

Lahke sani,

lepe za eno ali dvoje proda Aibla Koman, Vičmarje 38, p. St. Vid nad/Ljubljano.

Slika

pesnika Valentin Vodnika v krasnem okvirju naprodaj. Ogle da se jo lahko v upravi lista.

Stanovanje

obstoječe iz dveh sob in kuhinje se išče v središču mesta. Plača se dobro. Ponudbe pod »Stanovanjska beda« na upravo lista.

Meblovano sobo

išče za takoj boljša gospodična event. tudi s hrano. Ponudbe pod »Mitra« na upravo lista.

Akviziterija

išče večje podjetje. Samo spretno in agilno moči naj se oglase pod »Spretni« na upravo lista.

Otroški voziček

že rabljen, se ceno proda. Naslov pove uprava »Narodnega Dnevnika“.

Umetniške slike

(5. konadov) se radi preselitve prodajo po ugodni ceni. Naslov pove uprava »Narodnega Dnevnika“.

Časopisni papir

večja množina, se prodaja. Kje, pove uprava »Narodnega Dnevnika“.

Nemeblovano sobo

s souporabo kuhinje — proti dobri nagradi — iščem za takoj ali s 1. februarjem. Naslov v upravi »Narod. Dnevnika“.

Banke, industriji in tovarnarji!

Kdo bi vzel v službo kot praktikanta mladega, izobraženega gospoda, absolventa 6 realke, izurjen strojepisec, sva tovarnarja, nekoliko večjega že v pisarniških poslih. Ponudbe pod šifro »Ugodeno« na up. l.

Kot pisarniška moč,

sluga ali kaj silčnega želi vstopiti mladenič, vešč slovenščine, angleščine ter deloma nemščine. Ponudbe na upravo lista pod »Employment«.

Krojačica

Franja Segar-Bole se priporoča cenj. damam. — Ljubljana, Poljanski nasip 84.

Dva zasebna uradnika

s pisarniško prakso, zmožna knjigovodstva, korespondence in vseh pisarniških del, iščeta primerne službe. Dopise na: »Mlada gospoda«, poštno lažeč Slov. Bistrica.

Ovenela cvetka

v sveži mladosti, išče pri mlademu gospodu varnega zavetja, da ne usahne popolnoma. Ponudbe prosit pod šifro »Obujenje«, na upravo lista.

Samo „Aikadoni“

zobna pasta Vas more popolnoma zadovoljiti.

Mali oglasi imajo uspeh!

Za mladino!

Najcenejše in najhvalejše darilo našim malim je:

Moji zverinjaki

knjiga s 45 slikami in k tem spadajočim besedilom, za pouk in kratak čas Din 6.—

Moji ljubčki

živalske slike za naše malčke na trdem močno vezanem kartonu Din 15.—

Mladi slikar

10 tiskanih predlog za obarvanje s akvarel — barvam ali pastel — barvniki Din 4.—

Črnipeter

staroznana, vesela družabna igra za samske večere. 1 igra Din 4.—

Na novo izšla knjižnica:

Ivan Albreht:

Zelena livada

Zbirka izvirnih pesmic, mičnih povest in pravljic iz domačih in tujih krajev. Obseg 64 strani. Najprimernejše darilo za našo nežno mladino. Cena lično vezani knjižici Din 15.—

Vse se dobi v

Zvezni knjigarni

v Ljubljani, Marijin trg 8

Toploška

topla na pločvlnastih škatel

J. Pleško

Ljubljana
Karlovska cesta šte. 2

Prostovoljna dražba nepremičnin.

Na predlog lastnice Slovenske trgovske d. d. v Ljubljani se bo prodajalo na javni prostovoljni dražbi posestvo pod vl. št. 38 k. o. Petersko predmestje I. del, sestoječe iz hiše na Resljevi cesti št. 22 z vsemi dvoriščnimi stavbami, dvoriščem in vrtom. Izklicna cena znaša 750.000 Din.

Dražba se vrši dne 14. januarja t. l. dopoldne ob 11. uri na licu mesta na Resljevi cesti 22.

Ponudbe pod izklicno ceno se ne sprejmejo. Zastavne pravice na posestvu zavarovanih upnikov ostanejo nedotaknjene. Za potrditev prodaje si pridruže prodajalka osem dni pomisleka. Vsak ponudnik mora pred početkom dražbe založiti kot kavcijo 75.000 Din, bodisi v gotovini, ali z vložno knjižico ali v obliki bančnega garantnega pisma. Najvišji ponudek je vplačati pri sodišču.

Prodajalka se zavezuje vse prostore v prodanem posestvu, ki jih do sedaj sama zavzema, trgovske lokale, pisarne, ki so deloma uporabne za stanovanje, skladišče, kleti, izprazniti do dneva plačila prve polovice kupnine.

Dražbeni pogoji in oni plačevanja se morajo upogledati v pisarni notarja ALEKSANDRA HUDOVERNIKA v Ljubljani kot sodnega komisarja.

Okrajno sodišče v Ljubljani,

dne 9. januarja 1924.

Razširjalte „Narodni Dnevnik“.

TISKARNA PANONIJA D. D. V LJUTOMERU

Vabilo na subskripcijo delnic.

Ministrstvo trgovine in industrije, oddelek v Ljubljani, je s svojim odlokom od 14. decembra 1923 št. 7419/23 dovolilo podpisanim koncesionarjem, da smejo osnovati delniško družbo pod imenom

„TISKARNA PANONIJA“.

Družba je upravičena in ima namen, baviti se z vsemi v grafičko-artistično obrt spadajočimi posli, knjigotštrom, vezanjem knjig, trgovino s papirjem, muzikalijami, pisarniški in šolski potrebščinami itd. itd. V delno izvršitev tega namena prevzame družba sedaj obstoječo „Tiskarno Panonijo, Iv. Sušec & tov. kom. družbo v Gornji Radgoni“ in jo premesti v Ljutomer, kjer se kupi v ta namen lastno poslopje.

Delniška glavica znaša 1.000.000 Din ter je razdeljena na 1000 delnic po 1000 Din.

Delnice se emitirajo po kurzu 1000 Din za komad in za vsak komad 50 Din več za kritje ustanovnih stroškov.

Delnice, katere bodo imenske, se bodo izdajale v komadih po 1000 Din.

Na subskribirane delnice odpadajočo glavico je vplačati do 31. januarja 1924 pri zavodu, kjer se je subskripcija izvršila.

Subskripcija delnic se vrši pri podružnicah Slavenske banke v Gornji Radgoni, Mariboru, Celju, Ljubljani in Murski Soboti, pri Posojilnici v Gornji Radgoni, Slovenski banki podr. v Ljutomeru, Obrtni banki podr. v Ljutomeru, ter pri Jugoslovanskem kreditnem zavodu v Murski Soboti.

Subskripcijske pole so na razpolago pri imenovanih zavodih.

Subskripcija se prične dne 11. januarja in zaključuje 31. januarja 1924.

Delnice se izroče subskribentom po ustanovnem obnem zboru.

Ljutomer - Gornja Radgona, januarja 1924.

Dr. Karol Grossmann
odvetnik v Ljutomeru.

Anton Jandl
stavbenik v Ljutomeru.

Aljozij Nendauer, Ivan Sušec
tiskarska podjetnita v Gornji Radgoni.